ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

για την Ετερότητα και την Κοινωνική Συνοχή στην Εκπαίδευση

25 διδακτικές προτάσεις κι ένα γλωσσάριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης

Επιμέλεια υλικού

Οδυσσέας Παπαθανασίου

εκπαιδευτικός

(Λέξεις κλειδιά: Ανθρώπινα δικαιώματα, ετερότητα, κοινωνική συνοχή, διακρίσεις, ξενοφοβία, διδακτικές δραστηριότητες)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή: Οργάνωση δραστηριοτήτων 3

Α΄ Προσέγγιση αρνητικών όψεων της ετερότητας 4

1. Πολιτιστικά 4
2. Ευρωπαίοι συνταξιδιώτες 5
3. Παίρνοντας θέση σε μια πρόταση 7
4. Μαύρο και λευκό 8
5. Με ποιους θα ήθελες να συγκατοικείς στην ίδια οικοδομή; 9
6. Οι καλοί και οι κακοί 10
7. Φεστιβάλ ανεκδότων 11
8. Οι κανόνες του παιχνιδιού 12
9. Μαθηματικά και Στερεότυπα 13

Β΄ Αναγνώριση και προάσπιση της ετερότητας 14

1. Λογοτεχνία και Ανθρώπινα Δικαιώματα 14
2. Ένα Δέντρο Δικαιωμάτων 15
3. Σταυρόλεξο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων 16
4. Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στα ΜΜΕ 17
5. Τροχός Δικαιωμάτων 18
6. Παράθυρα και Καθρέφτες – Εξετάζοντας φωτογραφίες με τους φακούς των Α.Δ. 19
7. Χαρτογραφώντας τα Α.Δ. στην Τοπική Κοινωνία 21
8. Γνωρίζεις τα Δικαιώματα σου; Ένα Τεστ 22
9. Εγώ-Ένας Ξεχωριστός Άνθρωπος Η Μοναδικότητά μου 24
10. Ένας από τους Πολλούς – Ομοιότητα Και Διαφορά 25

Γ΄ Γενικότερες μεθοδολογικές τεχνικές 26

1. Δραματοποίηση 26
2. Σιωπηρή συζήτηση 27
3. Μελέτη αυτοτελών περιπτώσεων 28
4. Εναλλασσόμενα ζευγάρια 29
5. Δ.Α.Φ.Ε. Ανάλυση (Δυνατά, Αδύνατα. Φόβοι, Ευκαιρίες) 30
6. Χειρισμός συγκρούσεων 31

Δ. Γλωσσάριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 32

Εισαγωγή: Οργάνωση δραστηριοτήτων

1 Στόχοι των δραστηριοτήτων

Οι συμμετέχοντες::

- Να διερευνήσουν και να συζητήσουν συγκεκριμένες αρνητικές όψεις της ετερότητας στην ομάδα.
- Να διερευνήσουν και να συζητήσουν τους κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς μηχανισμούς από τους οποίους διοχετεύονται οι διακρίσεις, ο αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση με βάση συγκεκριμένα θέματα.
- Να ενθαρρυνθούν σε δράσεις προάσπισης και υποστήριξης των δικαιωμάτων στη διαφορά.
- να ασκηθούν σε τεχνικές ανάπτυξης ικανοτήτων κριτικής ανάλυσης, συνεργασίας και επικοινωνίας και γενικότερων διδακτικών ικανοτήτων

2 Μεθοδολογική προσέγγιση

«με Σκέψη, Συναίσθημα και δράση»
(με το μυαλό, την καρδιά και το χέρι)

'Τα θέματα του ρατσισμού δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο διανοητικά. Απαιτείται κυρίως βιωματική προσέγγιση, γιατί πρόκειται για αντιλήψεις, συναισθήματα και αξίες βιωματικές. Δεν αρκεί να γίνει ένα θεωρητικό μάθημα για το τι είναι προκατάληψη, στερεότυπο ή κοινωνικός αποκλεισμός. Τα προσωπικά βιώματα αναδεικνύονται στο καλύτερο μέσο για τη συνειδητοποίηση και τις μεταβολές των συμπεριφορών. Από αυτή την άποψη, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να κατανοήσουν καλύτερα τις εμπειρίες, τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις στάσεις τους στο πρόβλημα του ρατσισμού, μέσα από ομαδικές πρακτικές ασκήσεις και δράσεις.'

3 Αξιολόγηση

Συζήτηση στην ομάδα για α) τη διαδικασία και β) το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων γ) την επίδραση των δραστηριοτήτων στους συμμετέχοντες.
Ενδεικτικές ερωτήσεις:
Τι συνέβη και πώς νοιώθατε κατά τη διάρκεια της δρατηριότητας;
Τι μάθατε για τον ευατό σας;
Τι μάθατε για τα θέματα που συζητήσατε;
Σε τι μπορείτε να αξιοποιήσετε αυτά που μάθατε;

Κρατήστε σημειώσεις για ανατροφοδότηση
Πώς έγινε η δραστηριότητα από τη δικιά σας άποψη: προετοιμασία, πραγμάτωση στόχων κ.λπ.
Τι μάθανε οι συμμετέχοντες; Τι ευρύτερες επιπτώσεις μπορεί να έχει η δραστηριότητα;

Α΄ Προσέγγιση αρνητικών όψεων της ετερότητας

Τίτλος:	**1. Πολιτιστικά**
Κατηγορία:	Στερεότυπα – Προκαταλήψεις
Copyright:	www.ecri.coe.int/Educational Pack
Επίπεδο:	1 (από 1-3)
Γενικές πληροφορίες:	***Σκοπός.*** Οι συμμετέχοντες να διερευνήσουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που οι ίδιοι έχουν για άλλους ανθρώπους και να καταλάβουν πώς λειτουργούν. ***Υλικά.*** Χαρτί Α4, χαρτί τοίχου ή πίνακας με κιμωλίες, μαρκαδόροι, ταινία και είδη ζωγραφικής. ***Χρόνος.***1-2 διδακτικές ώρες.
Διαδικασία:	***Οδηγίες***: 1) Φτιάξτε ομάδες 3-4 ατόμων. 2) Δώστε σε ένα μόνο μέλος από κάθε ομάδα μία λέξη για να τη σχεδιάζει στο χαρτί, χωρίς να χρησιμοποιεί λέξεις και αριθμούς και χωρίς να μιλάει. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας προσπαθούν να μαντέψουν το τι ακριβώς σχεδιάζει, χωρίς να κάνουν ιδιαίτερες ερωτήσεις. 3) Όταν κάποιος μαντέψει περί τίνος πρόκειται διακόψτε το σχεδίασμα και αναγράψτε το αποτέλεσμα στον πίνακα 4) Ανεξάρτητα αν έχει ολοκληρωθεί η ζωγραφιά, ζητήστε να αναγράψουν τη λέξη που δώσατε.5) Η ίδια διαδικασία συνεχίζεται μέχρι όλα τα μέλη σχεδιάσουν κάτι. 6) Στο τέλος, κρεμάστε όλες τις ζωγραφιές για να μπορέσετε να συζητήστε τις διαφορετικές ερμηνείες και αναπαραστάσεις που έχουν αποδοθεί στις λέξεις. ***Ανακεφαλαίωση –αξιολόγηση***. Μπορεί να γίνει με τις ίδιες μικρές ομάδες. Ήταν δύσκολη η δραστηριότητα; Γιατί; Υπάρχουν διαφορές στις αναπαραστάσεις; Οι αναπαραστάσεις αντιστοιχούν σε κάποια πραγματικότητα; Για τί επιλέξατε τις συγκεκριμένες αναπαραστάσεις; Είναι αρνητικές ή θετικές; Έχουν κάποια επίδραση από τη σχέση μας με τους ανθρώπους που αφορούν; ***Υπόψη για τον διδάσκοντα:*** όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν ζωγραφικές ικανότητες, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν κρίνονται γι΄αυτό. Πολύ καλή δραστηριότητα, γενικά για στερεότυπα, περί ξένων και μειονοτήτων. Δίνεται βαρύτητα να αναδειχτούν οι πηγές πρόσληψης των αναπαραστάσεων. Όλοι μας έχουμε στερεότυπα γιατ΄αυτό είναι αναπόφευκτο αλλά και απαραίτητο («κατ΄οικονονομίαν»). Οι αναπαραστάσεις συζητούνται σε σχέση με το συγκεκριμένο πολιτισμικό μας περιβάλλον. ***Ενδεικτικές λέξεις για σχεδιάσματα***: ρατσισμός, διαγορά, εκπαίδευση, διάκριση, πολιτικός πρόσφυγας, ευρωπαίος, έλληνας, χωρικός, φτώχεια, μουσουλμάνος, τσιγγάνος, ιάπωνας, αφρικανός, ανθρώπινα δικαιώματα, τουρίστας, ξένος, αλληλεγγύη, ανάπηρος, πομάκος.

Τίτλος:	**2. Ευρωπαίοι συνταξιδιώτες**
Κατηγορία: **Επίπεδο:**	Προκαταλήψεις και τα όρια της ανεκτικότητας 2 (από 1-3)
Copyright:	www.ecri.coe.int/educational pack
Γενικές πληροφορίες:	***Σκοπός***. Ο συμμετέχοντες: Να αναγνωρίσουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που τυχόν έχουν για τις μειονότητες, να εξετάσουν και να αντιπαραβάλλουν τις διαφορές στις αντιλήψεις, στις αξίες και στα στερεότυπά τους. ***Χρόνος.*** 1-2 διδακτικές ώρες. ***Υλικά.*** Ένα αντίγραφο του σεναρίου για κάθε μέλος, χαρτί και μολύβι.
Διαδικασία:	***Οδηγίες***. 1) Δώστε ένα αντίγραφο του σεναρίου στο κάθε μέλος. 2) Περιγράψτε συνοπτικά το σενάριο και ζητήστε να διαβάσουν τις περιγραφές των συνταξιδιωτών. 3) Ζητήστε κάθε πρόσωπο να επιλέξει τους 3 ανθρώπους που θα ήθελε κατά προτίμηση να συνταξιδέψει μαζί τους και τους 3 που θα δεχόταν σαν τελευταία επιλογή. 4) Αφού όλοι κάνουν τις ατομικές τους επιλογές, σχηματίζονται ομάδες των 5-6 ατόμων για να: συζητήσουν τις αιτίες των ατομικών τους επιλογών, να συγκρίνουν τις επιλογές και τις αιτίες σημειώνοντας τις ομοιότητες και να φτάξουν μία κοινή συναινετική λίστα με τις καλύτερες και χειρότερες επιλογές της ομάδας.5) Στην ολομέλεια, ζητήξστε την κάθε ομάδα να παρουσιάσει ττις κοινές επιλογές και τους λόγους που την οδήγησαν στις συγκεκριμένες, αναφέροντας τις περιπτώσεις διαφωνιών. ***Ανακεφαλαίωση – αξιολόγηση.*** Πόσο ρεαλιστικές ήταν οι παρουσιαζόμενες προτάσεις; Έχει κάποιος παρόμοιες πραγματικές εμπειρίες; Ποιος ήταν ο πιο αποφασιστικός παράγοντας στην επιλογή σας; Εάν κάποια ομάδα δεν κατέληξε σε απόφαση, τι σας εμπόδισε; Ποια στερεότυπα ενεργοποιήθηκαν; Τα στερεότυπα ήταν δοσμένα από τις περιγραφές ή προϋπήρχαν στο μυαλό και τη φαντασία μας; Από πού προέρχονται; Πώς θα αντιμετωπίζατε μία παρόμοια περίπτωση όπου κανένας δεν θα ήθελε να συνταξιδέψει μαζί σας; Υπόψη του διδάσκοντα. Εάν κάποια ομάδα δεν μπορεί να καταλήξει σε κάποια κοινή λίστα, είναι προτιμ΄τερο να εκθέσει τους λόγους αδυναμίας από το να πιεστει σε μία μή πραγματικά συναινετική λίστα. Ιδιαίτερα ευαίσθητο φαίνεται το θέμα του αλληλοσεβασμού των προσωπικών απόψεων. Προσέξτε να μην εξελιχθεί η συζήτηση στο «ποιος έχει τις περισσότερες/λιγότερες προκαταλήψεις», αλλά, να διεξαχθεί στο πνεύμα ότι όλοι έχουμε προκαταλήψεις. Εξ άλλου, οι περιγραφές του καταλόγου είναι πολύ συνοπτικές κι αυτό είναι μια αδυναμία. ***Το σενάριο***. Ταξιδεύετε με τρένο από Λισαβώνα – Μόσχα. Πρέπει να μοιραστείτε το κουπέ του βαγονιού σας με άλλους τρείς ανθρώπους. Με ποιους θα θέλατε να είστε; Ένα Σέρβο στρατιώτη από τη Βοσνία. Έναν υπέρβαρο Ελβετό χρηματιστή.. Έναν Ιταλό ντισκ-τζόκεϊ. Μία Αφρικανή πωλήτρια δερμάτων. Ένα νεαρό φορέα του AIDS Έναν Ούγγρο νεο-αποφυλακισμένο τσιγγάνο. Έναν Βάσκο εθνικιστή που ταξιδεύει συχνά στη Ρωσία. Έναν Γερμανό μουσικό ραπ μουσικής με εναλλακτικό τρόπο ζωής.

	Έναν τυφλό που παίζει ακορντεόν από την Αυστρία. Μία Ουκρανή σπουδάστρια που δεν θέλει να γυρίσει στην πατρίδα της. Μία μεσήλικη Ρουμάνα με ένα μωρό ενός έτους και χωρίς βίζα; Μία Ολλανδή ριζοσπαστική και επιθετική φεμινίστρια. Έναν σκιν-χέεντ από τη Σουηδία, μόνιμα υπό την επιρροή αλκοόλ. Ένα παλαιστή από το Μπέλφαστ, που προφανώς πάει σε ένα ποδοσφαιρικό αγώνα. Μία Πολωνή πόρνη από το Βερολίνο. Ένα Γάλλο κτηνοτρόφο που κουβαλάει ένα καλάθι με τυριά. Ένα Κούρδο πολιτικό πρόσφυγα, κάτοικο Γερμανίας, που ταξιδεύει για το Αυγανισταν ***Οδηγίες.*** 1) Ατομικά, επιλέξτε αυτούς που θα θέλατε περισσότερο / λιγότερο (15΄). 2) Στην ομάδα, κάνετε παρόμοια συναινετική επιλογή (45΄). 3) Στην ολομέλεια κάθε ομάδα εκθέτει τις επιλογές της και αξιολογεί την εργασία της.

Τίτλος:	**3. Παίρνοντας θέση σε μια πρόταση**
Κατηγορία:	Ρατσισμός, ξενοφοβία, διακρίσεις (Μηχανισμοί, Δράση)
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/domino
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες: να συζητήσουν αντιμαχόμενα θέματα από διάφορες οπτικές γωνίες ***Υλικά***: Χαρτί τοίχου, μαρκαδόροι και κολλητική ταινία. ***Χρόνος***: 1 ώρα
Διαδικασία:	√√ Διαφωνώ ριζικά √ Διαφωνώ ≠ Συμφωνώ ≠≠ συμφωνώ απόλυτα Ομάδες. Στη μέση της αίθουσας παρουσιάζεται μία πρόταση, π.χ. περί ρατσισμού. Ο καθένας τοποθετείται στην πρόταση πηγαίνοντας στην ανάλογη θέση του δωματίου, η μία γωνία του οποίου χαρακτηρίζεται αρνητική και η απέναντι θετική, με δικαίωμα τοποθέτησης σε ενδιάμεσες θέσεις. Συνεχίζεται η συζήτηση εντός των ομάδων και ύστερα μεταξύ των ομάδων. Στο τέλος αλλάζουν γωνιά –εάν μεταπείσθηκαν. Στη συζήτηση, γίνεται αναφορά για τις διαφορετικές ερμηνείες που επιδέχεται η πρόταση. Δεν υπάρχει σωστή ή λάθος τοποθέτηση. Αυτό που μετράει είναι οι λόγοι για τους οποίους έκαναν τη συγκεκριμένη τοποθέτηση. *Παραδείγματα προτάσεων:* Καθένας έχει προκαταλήψεις. Η Ευρώπη είναι πολυπολιτισμική Οι μουσουλμάνοι δεν μπορούν να ενσωματωθούν στην Ευρώπη. Ο εθνικός πολιτισμός και ο διεθνής πολιτισμός πρέπει να διδάσκονται συγχρόνως. Δεν αρκεί να είσαι απλώς περίεργος για άλλους πολιτισμούς. Οι μετανάστες ήρθαν για να μείνουν. Η αύξηση της εγκληματικότητας οφείλεται στους μετανάστες. Τα ΜΜΕ αυξάνουν την ξενοφοβία. Οι Έλληνες είναι ανεκτικός λαός Οι μετανάστες αφήνουν άνεργους τους Έλληνες. Οι άνδρες είναι πιο ρατσιστές από τις γυναίκες. *Ερωτήσεις αξιολόγησης:* *Πώς νοιώθατε κατά τη διάρκεια της άσκησης;* *Ήταν δύσκολο να επιλέξετε; Γιατί;* *Ήταν δύσκολο να τοποθετηθείτε στο κέντρο και να μην μπορείτε να μιλήσετε;* *Ποια επιχειρήματα υπήρξαν πιο πειστικά, αυτά που ήταν συναισθηματικά φορτισμένα ή τα «ορθολογικά»;* *Υπάρχουν συγκρίσεις ανάμεσα στο τι λένε και στο τι πράττουν οι άνθρωποι;*

Τίτλος:	**4. Μαύρο και λευκό**
Κατηγορία:	Στερεότυπα, αναπαραστάσεις
Πηγή:	www.ecri.coe.int./Pulications and educational resources/domino
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες: να ανιχνεύσουν αναπαραστάσεις και στερεότυπα που συνδέονται με τις λέξεις ΛΕΥΚΟΣ, ΜΑΥΡΟΣ σε διαφορετικές περιστάσεις και να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις με «πολιτικά σωστή γλώσσα». ***Υλικά:*** Χαρτί τοίχου, έγχρωμοι μαρκαδόροι, ταινία, μεγάλη αίθουσα. ***Χρόνος:*** μία ώρα
Διαδικασία:	Ομάδες 4-5 ατόμων. Γράφουν «λευκό» και «μαύρο» σε χωριστές κόλλες. Κάθε ομάδα γράφει τις λέξεις και αναπαραστάσεις που τους έρχονται στο μυαλό, όταν σκέφτονται το λευκό και το μαύρο. *Π.χ.* *λευκά Χριστούγεννα* *Λευκός Οίκος* *Μαύρο χιούμορ* *Μαύρο και άσπρο* Στο τέλος κάθε ομάδα ανακοινώνει τα αποτελέσματα. Διεξάγεται γενική συζήτηση σχετική με θέματα, όπως: *Τι παρατηρήσατε στον κατάλογο που συντάξατε; Ήταν βασικά θετικός ή αρνητικός;* *Τι μας λέει ο κατάλογος για τις αντιλήψεις των ανθρώπων που συνδέονται με το λευκό και το μαύρο; Μας επηρεάζουν οι αντιλήψεις αυτές;* *Μπορεί κάποιος να προτείνει εναλλακτικές λέξεις αντί του μαύρου / λευκού;*

Τίτλος:	**5. Με ποιους θα ήθελες να συγκατοικείς στην ίδια οικοδομή;**
Κατηγορία:	Προκαταλήψεις, όρια ανεκτικότητας
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/alien93
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες: να συζητήσουν και να αναστοχαστούν για στάσεις και προκαταλήψεις επί του θέματος. ***Υλικό.*** Κατάλογος προτιμήσεων.
Διαδικασία:	α) Ατομικά, επιλέγετε με ποιον θέλετε να συγκατοικήσετε, κατατάσσοντας τις 14 δυνατότητες από το 1 (η καλύτερη επιλογή) μέχρι το 14 (ποτέ). Χρόνος: 15 λεπτά. β) Σε ομάδες των 4 ατόμων, συζητούνται οι 3 καλύτερες και τις 3 χειρότερες επιλογές, και συναποφασίζουν για μια κοινή κατάταξη. Χρόνος 30 λεπτά. γ) Μαζί με όλους, κάθε ομάδα εκθέτει και υποστηρίζει την επιλογή της Χρόνος 30 λεπτά. Κατάλογος: 1. Μία μητέρα της με το 3χρονο παιδί της του οποίου ο πατέρας είναι αλβανός. Ο πατέρας επισκέπτεται το παιδί ευκαιριακά και μερικές φορές φέρνει και λίγους φίλους. 2. Μία οικογένεια Κούρδων πολιτικών προσφύγων με 5 παιδιά , ηλικίας από 1 έως 12 ετών. 3. Μία οικογένεια με μία 17χρονη θυγατέρα που πηγαίνει στη Β΄ Λυκείου. Ο πατέρας εργάζεται ως τραπεζικός υπάλληλος και η μητέρα ως δασκάλα. 4. Μία κυρία 70 χρονών, η οποία ζεί με τη χαμηλότερη σύνταξη του Ι.Κ.Α. 5. Μία ομάδα 4 ρουμάνων σερβιτόρων σε εστιατόριο. 6. Μία ομάδα 5 νέων ανθρώπων, που ζουν έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής, απορρίπτοντας την ιδεολογία του υλισμού και της κατανάλωσης. 7. Τρεις παλαιστίνιους φοιτητές που συμμετέχουν στα πολιτικά δρώμενα. 8. Μία 5μελή οικογένεια τσιγγάνων. Ο πατέρας εργάζεται εποχιακά και στα ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα είναι άνεργος. Είναι μέλη μιας μεγαλύτερης οικογένειας, η οποία διατηρεί τους στενούς δεσμούς, τις παραδοσιακές της γιορτές και συναντήσεις. 9. Ένα ζευγάρι αμερικάνων, χωρίς παιδιά. Ο σύζυγος εργάζεται στην αμερικανική πρεσβεία και η γυναίκα ασχολείται με την οικοκυρική και τα 3 σκυλιά τους. 10. Δύο αφρικανοί καλλιτέχνες, σαραντάρηδες με λίγο μποέμικο και αντισυμβατικό τρόπο ζωής και με πολλούς καλλιτέχνες φίλους. 11. Μία σπουδάστρια πιάνου, η οποία κάνει ασκήσεις πιάνου κανονικά τα απογεύματα. 12. Μία θρησκευόμενη οικογένεια μουσουλμάνων με 5 παιδιά. 13. Μία οικογένεια αφρικανών πολιτικών προσφύγων, άνδρας, γυναίκα και 2 ανίψια. Μόνο οι δύο από αυτούς φαίνεται να έχουν μία δουλειά. 14. Μία ομάδα 3 νεαρών φοιτητών των οποίων το βασικό τους πάθος είναι η ραπ μουσική και βίντεο.

Τίτλος:	**6. Οι καλοί και οι κακοί**
Κατηγορία:	Διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός (αιτίες)
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/alien93
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος***. Οι συμμετέχοντες: να αναγνωρίσουν και να αναλύσουν τις αιτίες των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού ανθρώπων ή ομάδων που είναι «διαφορετικοί» στον πολιτισμό τους, στην καταγωγή τους κ.λπ. ***Υλικά.*** Χαρτί τοίχου, μαρκαδόροι, μπογιές και μολύβια.. ***Χρόνος:*** περίπου ένα διδακτικό δίωρο
Διαδικασία:	1. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μία εξετάζει το «πορτραίτο του κοινωνικά κερδισμένου» και η άλλη το «πορτραίτο του κοινωνικά χαμένου» στην κοινωνία μας. 2. Κάθε ομάδα καταγράφει όσα χαρακτηριστικά μπορεί: Κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Εκπαίδευση. «Φυλή». Επάγγελμα/ απασχόληση Ήθη και έθιμα. Απασχόληση στον ελεύθερο χρόνο. Απόψεις, ιδέες, αξίες. Οικογενειακό προφίλ. Νοικοκυριό. Καταναλωτικές συνήθειες. Ενδιαφέροντα, σφαίρες ενδιαφερόντων κ.ά. 3. Κάθε ομάδα αναπαριστά με ένα σκίτσο τα χαρακτηριστικά και τα σύμβολα του προσώπου που περιέγραψαν (περίπου 15-30 λεπτά). 4. Κάθε ομάδα επεξηγεί για τους υπόλοιπους την εργασία της και τους συμβολισμούς. 5. Καλούνται οι συμμετέχοντες να διερευνήσουν, με βάση τα πορτραίτα, τα κριτήρια με τα οποία η κοινωνία μας θέτει τις αξίες για κοινωνική «επιτυχία» και «αποτυχία». Για να καταστεί δυνατός ο διάλογος απαιτείται να τεθούν ορισμένες ερωτήσεις, όπως: Ποια είναι τα ουσιαστικά, βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής «επιτυχίας»; Της «αποτυχίας»; Ποιες είναι οι αιτίες, οι ρίζες της επιτυχίας / αποτυχίας, ποιοι παράγοντες κάνουν τη διαφορά; Τα συγκεκριμένα πορτραίτα, ποιους χώρους και ομάδες αντανακλούν στη κοινωνική μας πραγματικότητα;

Τίτλος:	**7. Φεστιβάλ ανεκδότων**
Κατηγορία:	Στερεότυπα και προκαταλήψεις
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/educational pack
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες, να διερευνήσουν στερεότυπα και προκαταλήψεις στο χιούμορ, και να συνειδητοποιήσουν τυχόν αρνητικές συνέπειες που επιφυλάσσουν μερικά ανέκδοτα ***Υλικά.*** Χαρτί τοίχου, μαρκαδόροι (ή πίνακας και κιμωλίες). Πιθανότατα ένα καπέλο. Μερικά ανέκδοτα που αφορούν πλούσιους, τσιγγάνους, πόντιους, πολιτικούς, αλλοδαπούς, ομοφυλόφυλους, αν είναι δυνατόν σε σκίτσα, προεπιλεγμένα για ελεγχθεί η συζήτηση. ***Χρόνος:*** 40΄
Διαδικασία:	Εργασία σε ομάδες οποιοδήποτε μεγέθους. • Γράφουμε τα ανέκδοτα σε σκονάκια και τα βάζουμε σε ένα καλαθάκι ή καπέλο. • Κάποιος από την ομάδα παίρνει ένα ανέκδοτο και το διαβάζει φωναχτά για τους υπόλοιπους. • Οι υπόλοιποι βαθμολογούν το ανέκδοτο σε μια σκάλα από 1 έως 10 με τα δάχτυλα και καταγράφομε το αποτέλεσμα στον πίνακα για κάθε ανέκδοτο. • Κατόπιν συζητάμε το αποτέλεσμα με ερωτήσεις, όπως: *Ποιο ανέκδοτο πήρε περισσότερους /λιγότερους βαθμούς και γιατί;* *Πώς αισθάνεστε όταν ένα ανέκδοτο είναι εναντίον σας ή σας εγγίζει περισσότερο;* Ποιο είδος ανεκδότων είναι καλύτερα; Τι είναι αυτό που κάνει τα ανέκδοτα απαράδεκτα; *Τι το βλαπτικό υπάρχει στα σεξιστικά /ρατσιστικά ανέκδοτα;* *Πώς αντιδράτε όταν ακούτε ένα προσβλητικό ανέκδοτο;* • χαμογελάτε ευγενικά • γελάτε γιατί γελάνε και οι φίλοι σας. • λέτε ότι ξεφύγατε από τα όρια • φεύγετε χωρίς να πείτε τίποτα; *Για τον διδάσκοντα*: Η δραστηριότητα μπορεί να ξεφύγει από τον έλεγχο γι αυτό τα ανέκδοτα πρέπει να είναι καλοεπιλεγμένα, θετικά και αρνητικά (π.χ. κινούμενα σχέδια, πρακτικά ανέκδοτα εναντίον ορισμένων μελών της ομάδας κλπ.) Προσέξτε μόνο να μην προσβληθεί κανείς.

Τίτλος:	**8. Οι κανόνες του παιχνιδιού**
Κατηγορία:	Κοινωνικός αποκλεισμός (Μηχανισμοί)
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/educational pack
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος***. Οι συμμετέχοντες, να συζητήσουν και να συναισθανθούν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις σε μειονότητες. ***Υλικά***:Εγχρωμες κάρτες, σε δύο χρώματα και καρφίτσες. ***Χρόνος:*** περίπου ένα διδακτικό δίωρο.
Διαδικασία:	Εργασία σε ομάδες. Γράφουμε έναν κατάλογο με 6-8 κανόνες γραμμένο σε μεγάλο χαρτί, όπως: Οι έχοντες πράσινο σήμα • Δεν μπορούν να κάθονται δίπλα σε άλλον με το ίδιο σήμα • Δεν μπορούν να μιλούν σε «κίτρινο» εκτός αν ερωτηθούν για κάτι • Δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό και τα υλικά χωρίς να πάρουν άδεια Οι έχοντες κίτρινο σήμα • Έχουν προτεραιότητα να καθίσουν • Μπορούν να πίνουν καφέ στη διάρκεια του σεμιναρίου • Έχουν ελεύθερη πρόσβαση στον εξοπλισμό. • Τηρούν αυστηρά τους κανόνες. Μοιράζομε τις καρτέλες με τη σειρά και ζητάμε να καρφιτσωθούν στο πέτο. Κρεμάμε τον κανονισμό σε εμφανές σημείο της αίθουσας. Οι κανόνες του παιχνιδιού μπορούν να εφαρμοστούν και παράλληλα με άλλη δραστηριότητα. ***Για το διδάσκοντα***: Προετοιμάστε προσεκτικά τους κανόνες. Καθοδηγήστε τη δραστηριότητα άκρως διακριτικά. Μην ξεχνάτε ότι μπορεί να προκαλέσει συναισθηματικές αντιδράσεις. Αν θέλετε να εμβαθύνετε στις σχέσεις πλειοψηφίας – μειοψηφίας σχηματίστε τις ομάδες έτσι ώστε οι κίτρινοι να αποτελούν την πλειοψηφία και οι πράσινοι την πλειοψηφία. ***Για την ομάδα:*** Ξανακοιτάξτε τους κανόνες της ομάδας σας. Είναι δίκαιο για όλα τα μέλη; Είναι ενδιαφέροντες για όλους σας. Κοιτάξτε ποιος φτιάχνει τους κανόνες κι αν μπορεί να διευρυνθεί η συμμετοχή. ***Ερωτήσεις αξιολόγησης***: Πώς νιώθατε, να είστε «πράσινοι» / «κίτρινοι»; Ποιο ήταν το χειρότερο/καλύτερο πράγμα; Τι είδους διάκριση γίνεται στην πραγματική ζωή; Ποιος έχει την εξουσία να ορίζει τους κανόνες; Πόσο δημοκρατικός είναι ο χώρος εργασίας σας, η τοπική κοινότητα κλπ.. Τι μπορεί να αλλάξει;

Τίτλος:	**9. Μαθηματικά και Στερεότυπα**
Κατηγορία:	Στερεότυπα / αναπαραστάσεις
Ηλικίες:	Δημοτικό και πάνω
Πηγή:	www.tangram.i-p.com, *Οδηγός αντιρατσιστικής εκπ/σης: Τσιάκαλος(2000), Θεσ/νίκη*
Υλικά, πληροφορίες:	*Στόχοι:* στην καταπολέμηση της αντίληψης ότι τα μαθηματικά είναι προϊόν αποκλειστικά του ευρωπαϊκού πολιτισμού και την αποφυγή αναπαραγωγής αρνητικών στερεοτύπων. Υλικό: tangram puzzle
Διαδικασίο	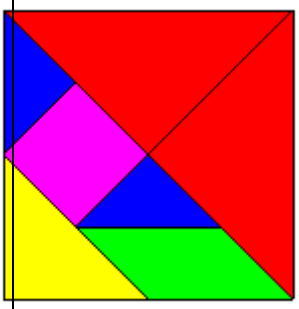 **TANGRAM PUZZLE** 1/ Μεγέθυνε και εκτύπωσε φωτοαντίγραφα Tangram. 2/ Διάλεξε μία από τις παρακάτω σελίδες και κάνε το ίδιο. 3/ Δοκίμασε εναλλακτικούς σχηματισμούς.

Σελίδα 1 Σελίδα 2 Σελίδα 3 Σελίδα 4 Σελίδα 5 Σελίδα 6

Σελίδα 7 Σελίδα 8 Σελίδα 9 Σελίδα 10 Σελίδα 11 Σελίδα 12

	Το tangram σχηματίζεται από το συνδυασμό 7 σχημάτων: 2 ίσα μεγάλα τρίγωνα, 2 μικρά ίσα τρίγωνα, ένα μεσαίου μεγέθους τρίγωνο, 1 τετράγωνο και 1 παραλληλόγραμμο. Πρόκειται για πολύ παλιό μέσο διδασκαλίας, το οποίο έφτασε στην Ευρώπη το 19^{ο} αιώνα, πιθανώς από την Κίνα. Δουλεύοντας ή παίζοντας με το tangram τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν ιδιότητες και σχέσεις διάφορων γεωμετρικών σχημάτων, να κατασκευάζουν γεωμετρικά σχήματα, να διαπιστώσουν ισότητες, να συγκρίνουν μεγέθη, να δουλέψουν με κλάσματα και με εμβαδά. Εκτός από την ενασχόλησή τους με τα μαθηματικά, έχουν την ευκαιρία να θαυμάσουν τις ικανότητες και την πρόοδο άλλων λαών και να αναγνωρίσουν την αξία τους. Παρόμοια μαθηματικά παιχνίδια μπορούν να γίνουν με τα μαγικά τετράγωνα και τα αριθμητικά συστήματα άλλων λαών

Β΄ Αναγνώριση και προάσπιση της ετερότητας

Τίτλος:	**1. Λογοτεχνία και Ανθρώπινα Δικαιώματα** –Ερωτήσεις για εφαρμογή στη Λογοτεχνία, άλλα κείμενα και ΜΜΕ.
Κατηγορία:	Δικαιώματα του ανθρώπου - Ελευθερία έκφρασης
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright,)	Nancy Flowers: Human Rights Here and Now WWW.teaching.com/edunet/org
Ηλικία	Τάξεις Λυκείου – ενηλίκων
Γενικές πληροφορίες:	Οι ακόλουθες ερωτήσεις βοηθούν για την ανάγνωση γραπτών κειμένων από την οπτική γωνία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συμπεριλαμβάνεται η λογοτεχνία (π.χ. ποίηση, μυθιστόρημα, διήγημα κ.λπ.), εκπαιδευτικά κείμενα (π.χ. εγχειρίδια, χειρόγραφα), μέσα επικοινωνίας (π.χ. εφημερίδες, ηλεκρονικές αναπαραστάσεις, φιλμ, τηλεόραση), διαφήμιση (π.χ. φυλλάδια, λογότυπα).
Περιγραφή δραστηριότητας:	Α΄ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: 1) Για ποια ανθρώπινα δικαιώματα γίνεται λόγος στην εργασία αυτή; Είναι συγκρουόμενα; Παραβλέπονται; Ποιος ευθύνεται για την παραβίασή τους; Ποιος ενεργεί για να τα υπερασπιστεί; Πώς; Γιατί; Ποιος μένει απαθής; Γιατί; Ποια συγκεκριμένα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης εμπλέκονται; 2) Αν τα ανθρώπινα δικαιώματα υπερασπίζονται στη συγκεκριμένη εργασία, ποιες ενέργειες γίνονται; Η ενέργεια υπεράσπισης των δικαιωμάτων, αυτή καθεαυτή, μήπως παραβιάζει τα δικαιώματα κάποιου άλλου; Είναι αποτελεσματική; Είναι βίαια; Θα ήταν δυνατή μία μή βίαια απάντηση; Στην περίπτωση αυτή τι το διαφορετικό θα προέκυπτε ως αποτέλεσμα; Μακροπρόθεσμα, η ενέργεια αυτή θα επιδράσει στην ατομική ή κοινωνική ζωή; 3) Τι λέει η συγκεκριμένη εργασία για την αξιοπρέπεια του ανθρώπου; Με ποιον τρόπο επιβεβαιώνεται/διακυβεύεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια; 4) Τι λέει η συγκεκριμένη εργασία για την ατομική υποχρέωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα; Σχετικά με τη σχέση δικαιώματα-υποχρεώσεις; 5) Τι ρόλο παίζουν οι ακόλουθοι παράγοντες στην εργασία αυτή, ειδικά ως μέσα μετασχηματισμού: συμπόνια; Συναίνεση; Σιωπή; Ικανότητα αυτο-έκφρασης; Συνεργασία με το δράστη ή το θύμα. Συνεργασία με τους υπερασπιστές των δικαιωμάτων; Πρόσβαση στην πληροφόρηση και στην εκπαίδευση; Κατανόηση ανθρώπων με διαφορετικές αξίες και τρόπους ζωής; 6) Αντιπαραθέτει η εργασία αυτή τις ατομικές με τις συλλογικές ανάγκες (πλειοψηφίας και μειοψηφίας); Τι λέει για τη σχέση ατόμου και κοινωνίας; Ατόμου και κράτους; 7) Υπάρχουν παρόμοια θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κράτος σου; Στην κοινότητά σου; Στη γειτονιά σου; Στο σχολείο και στην τάξη σου; Ποια δικαιώματα απολαμβάνουν; Ποια αμφισβητούνται; Για ποια απαιτείται προστασία; Ποια άρθρα της. Διακήρυξης εμπλέκονται; 8) Πώς μπορείτε να υπερασπίσετε τα δικαιώματα στην κοινότητά σας; Σε ποιον μπορείτε να απευθυνθείτε; Τι θα λέγατε; Τι είδους δραστηριότητες θα ήταν αποτελεσματικές και κατάλληλες; Ποιες όχι; Έχει γίνει κάποια παρόμοια δραστηριότητα; Ποιοί ενήργησαν; Β΄ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 1. Έρευνα για τον/τους συγγραφείς. Υπάρχουν γεγονότα στη ζωή τους που επηρέασαν την παρούσα εργασία; 2. Συζήτηση για ένα φιλμ.

Τίτλος:	**2. Ένα Δέντρο Δικαιωμάτων**
Κατηγορία:	Δικαιώματα του Παιδιού
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright)	
Ηλικίες:	Τάξεις: Δημοτικό 5-6, Γυμνάσιο – Λύκειο. Ενήλικες.
Γενικές πληροφορίες Υλικά:	Υλικά ζωγραφικής, χαρτί τοίχου.
Δραστηριότητα	1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να εργαστούν σε μικρές ομάδες και να σχεδιάσουν ένα δέντρο σε ένα μεγάλο χαρτί τοίχου. Γράψτε στο δέντρο (σε μορφή φύλλων, φρούτων, λουλουδιών ή κλάδων) διάφορα δικαιώματα που χρειάζονται τα παιδιά για μία αξιοπρεπή και δίκαιη ζωή. Βάλτε στις ρίζες του δέντρου και ονοματίστε μερικές βασικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση των δικαιωμάτων αυτών. Για παράδειγμα , οικονομική υποστήριξη, εφαρμογή των νόμων ή εκπαίδευση. 2. Όταν ολοκληρωθούν τα σχεδιάσματα, ρωτήστε κάθε ομάδα να παρουσιάσει το δέντρο της και να εξηγήσει τα θέματα που συμπεριέλαβε. 3. Ζευγαρώστε τα φρούτα, τα φύλλα και τους κλάδους με τα σχετικά άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, γράφοντας τον αριθμό του σχετικού άρθρου. 4. Εντοπίστε θέματα δικαιωμάτων που είναι ιδιαίτερης σημασίας για εσάς και την τοπική κοινωνία.

Τίτλος:	**3. Σταυρόλεξο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων**
Κατηγορία:	Ανθρώπινα Δικαιώματα (Δικαίωμα κατοχής ιδιοκτησίας , κοινωνικής ασφάλισης και σε ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο)
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright)	Human Rights Here and Now: David Shiman www.teaching.com/edunet/org
Ηλικίες:	Από 5η Δημοτικού μέχρι ενήλικες.
Γενικές πληροφορίες Υλικά:	Υλικά: Φωτοαντίγραφο της Οικουμενικής Διακήρυξης και ένα σταυρόλεξο. Τετράγωνα χαρτάκια, όπου αναγράφονται ερωτήσεις, όπως: Ένα κράτος όπου παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ένα επίσημο ντοκουμέντο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μία ομάδα σε ένα κράτος που θέλει να αρνείται τα δικαιώματα σε άλλους. Κράτος, όπου οι άνθρωποι δεν απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα για φυλετικούς ή εθνικιστικούς λόγους. Οργάνωση που αγωνίζεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Φιλμ/Βίντεο που αναφέρεται σε αυτά. Τραγουδιστής που τραγουδάει για τα δικαιώματα. Δικαίωμα το οποίο είχαν οι πρόγονοί σας, αλλά, δεν το έχετε εσείς. Κράτος όπου η κατάσταση βελτιώθηκε πρόσφατα. Τύπος ανθρωπίνων δικαιωμάτων που όταν παραβιάζονται σας ενοχλεί περισσότερο. Βιβλίο σχετικά με τα δικαιώματα. Δικαίωμα που συχνά δεν αποδίδεται στις γυναίκες. Δικαίωμα που έπρεπε να απολαμβάνει κάθε παιδί. Κράτος όπου παραβιάζονται τα θρησκευτικά δικαιώματα. Λαός, ο οποίος στερείται το δικαίωμα δικής του πατρίδας και δικού του έθνους. Δικαίωμά σας, το οποίο γίνεται σεβαστό. Ένας υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Διαδικασία	Καθένας προσπαθεί να απαντήσει σε κάθε ερώτηση χωριστά από τον άλλον και σημειώνει την απάντηση. Σταματήστε ύστερα από πέντε λεπτά.. Λεπτομέρειες παιχνιδιού: Ποιές ήταν οι πιο εύκολες απαντήσεις; Οι πιο δύσκολες; Γιατί; Ποιες ερωτήσεις επιδέχονται οικουμενικές απαντήσεις; Ποιες τοπικού ενδιαφέροντος; Συζητήστε: Μπορείτε να συνδέσετε τις ερωτήσεις με συγκεκριμένα άρθρα της Διακήρυξης; Ποιές αναφέρονται στα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα; Στα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα; Μπορείτε να προσθέσετε ορισμένες δικές σας ερωτήσεις;

Τίτλος:	**4. Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στα ΜΜΕ**
Κατηγορία:	Ανθρώπινα Δικαιώματα (Δικαίωμα κατοχής ιδιοκτησίας , κοινωνικής ασφάλισης και σε ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο)
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright)	Nancy Flowers: Human Rights Here and Now www.teaching.com/edunet/orgs
Ηλικίες:	Από 5η Δημτικού μέχρι ενήλικες
Γενικές πληροφορίες Υλικά:	Χρόνος: 30-40 λεπτά. Υλικά: σελίδες εφημερίδων, χαρτί τοίχου, κολλητική ταινία, ψαλίδια, αντίγραφο της οικουμενικής Διακήρυξης.
Διαδικασία:	1)Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα πάιρνει μια εφημερίδα ή μερικές σελίδες, ψαλίδι, κολλητική ταινία κι ένα κομμάτι χαρτί τοίχου. 2) Κάθε ομάδα θα φτιάξει ένα πόστερ χρησιμοποιώντας αποκόμματα εφημερίδων ταξινομημένα στις ακόλουθες κατηγορίες; α. δικαιώματα τα οποία ισχύουν στην πράξη, β.δικαιώματα που παραβιάζονται, γ. δικαιώματα προστατευόμενα, δ.δικαιώματα αντιμαχόμενα.. Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να μήν περιοριστούν μόνο σε μεγάλες αφηγήσεις αλλά και σε μικρότερα μηνύματα, όπως οι διαφημίσεις, οι ανακοινώσεις (π.χ. η γλώσσα της εφημερίδας, καθεαυτή, αναπαριστά το δικαίωμα της γλώσσας και του πολιτισμού, οι διαφημίσεις μπορούν να αποτυπώνουν το δικαίωμα στην ατομική ιδιοκτησία, οι ανακοινώσεις για κοινωνικά γεγονότα, πιθανόν, να αποτυπώνουν τα πολιτιστικά δικαιώματα και οι προσωπικές στήλες να δείχνουν πολλά δικαιώματα στην πράξη). 3) Μετά την επιλογή των θεμάτων, οι συμμετέχοντες διαλέγουν ένα από τα θέματά τους και το αναλύουν: α. Ποια ειδικά δικαιώματα συμπεριλαμβάνονται στην ιστορία; Καταγράψτε τα πίσω από το άρθρο. β. Ψάξτε τα σχετικά άρθρα στην Οικουμενική διακήρυξη και σημειώστε τον αριθμό τους. Εναλλακτική εργασία: όλες οι ομάδες συνδράμουν για τέσσερα διαφορετικά πόστερ, συνδυάζοντας τα άρθρα που έχουν βρεί. 4) Ρητήστε έναν εκπρόσωπο της κάθε ομάδας να παρουσιάσει συνοπτικά την επιλογή τους. 5) Διαλέξτε μία ή δύο ιστορίες από κάθε ομάδα και ρωτήστε τους να τις αναλύσουν με τους όρους της Διακήρυξης. Ποια συγκεκριμένα δικαιώματα εμπλέκονται; Ποια άρθρα; Υπήρξαν περισσότερα θέματα που αναφέρονται στα Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα ή στα Κοινωνικά, Οικονομικά και Πολιτιστικά; 6) Συζητήστε: Ποιες κατηγορίες δικαιωμάτων ήταν ευκολότερο να βρείτε; Δυσκολότερο; Υπάρχουν άρθρα της Διακήρυξης που παρουσιάζονται συχνότερα/ σπάνια; Ποια; Μπορείς να ερμηνεύσεις το φαινόμενο; Ποια από τα θέματα αναφέρονται απευθείας στα ανθρώπινα δικαιώματα; Χρησιμοποιείται η γλώσσα της Διακήρυξης; Βασισμένοι στα συγκεκριμένα θέματα, πώς σας φαίνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στις μέρες μας; Σε τοπική/παγκόσμια ακτίνα; Τί ενέργειες γίνονται για την προστασία και εφαρμογή των δικαιωμάτων στις συγκεκριμένες ιστορίες; Ποιοί δραστηριοποιούνται; 7) Συνεχίστε την έρευνα: Αναρτήστε τα πόστερ για ένα χρονικό διάστημα, κατά το οποίο κάνετε παρόμοιες έρευνες στα νέα της τηλεόρασης, σε μια συγκεκριμένη εφημερίδα, στο ραδιόφωνο κ.λπ. και συγκρίνετε τη νέα θεματολογία με την παλιά.

Τίτλος:	**5. Τροχός Δικαιωμάτων**
Κατηγορία:	Εισαγωγή στα ανθρώπινα δικαιώματα (Υποχρεώσεις και δράση)
Πηγή (συγγραφέας Copyright):	Amnesty international www.teaching.com/edunet/org
Ηλικίες:	Από Νηπιαγωγείο μέχρι ενήλικες
Γενικές πληροφορίες Υλικά:	***Χρόνος***: περίπου μία ώρα. ***Υλικά:*** Πίνακας με κιμωλίες ή χαρτί τοίχου και μαρκαδόροι . ***Στόχος:*** οι συμμετέχοντες να αναστοχαστούν για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων, χρησιμοποιώντας τις εμπειρίες από τη ζωή τους. ***Σημείο αιχμής***: στη ζωή μας έχουμε ήδη υπερασπιστεί τα δικαιώματά μας όπως και τα δικαιώματα των άλλων, χωρίς να κάνουμε χρήση της γλώσσας των δικαιωμάτων.
Διαδικασία:	***Τρόπος εργασίας***. Η δραστηριότητα είναι για ομάδες των έξι ατόμων περίπου. Όταν πρόκειται για μεγάλη τάξη, κάνετε τη δραστηριότητα πρώτα σε μια μικρή ομάδα , τα μέλη της οποίας μπορούν να λειτουργήσουν ως εμψυχωτές σε άλλες ομάδες, στις οποίες θα χωριστεί η τάξη. Ο εμψυχωτής ρωτά κάθε άτομο στην ομάδα να ανακαλέσει ένα επεισόδιο της ζωής του, όπου είχε υπερασπιστεί τα δικαιώματά του ή τα δικαιώματα των άλλων. Εάν επιθυμούν, τα μέλη της ομάδας μπορούν να περιγράψουν τις αναμνήσεις τους για ένα γείτονα. Μέσα σε πέντε λεπτά κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να έχει τις εξής πληροφορίες: 1) πότε συνέβηκε το επεισόδιο, 2) τι συνέβηκε, 3) πού συνέβηκε, 4) την αιτία για την οποία «υπερασπίστηκα τα δικαιώματα» και 5) ποιος ή τι πηγές υποστήριξης υπήρξαν στη διάθεσή μου. Ενώ όλοι σκέφτονται ο εμψυχωτής σχεδιάζει έναν τροχό με ακτίνες. Μετά ρωτάει κάθε άτομο να πει την ιστορία του με βάση τα παραπάνω σημεία αναφοράς. Κατά τη διάρκεια της αφήγησης, ο εμψυχωτής σημειώνει στην άκρη της ακτίνας του κύκλου, πότε συνέβηκε το επεισόδιο, και γράφει, κατά μήκος της, την αιτία και την υποστήριξη που είχε (όλα αυτά περιληπτικά, αν συμφωνεί η ομάδα). Αφού τελειώσουν με τις διηγήσεις, ο εμψυχωτής μπορεί να κάνει τις ακόλουθες ερωτήσεις. ***Ερωτήσεις.*** Οι εμπειρίες σας ήταν διαφορετικές/παρόμοιες; Για παράδειγμα, συνέβηκαν σε δημόσιο/ιδιωτικό χώρο, στην εργασία/στο σπίτι; Υπήρξαν συγκεκριμένοι χώροι ή άνθρωποι θετικοί και αρνητικοί; Ανέφερε κάποιος το νόμο ή τις αρχές ως πηγή υποστήριξης. Γιατί;/γιατί όχι; Πώς αισθάνεστε την ώρα της ανάμνησης του γεγονότος; Υπήρξαν θετικές εμπειρίες; Γιατί;/γιατί όχι; Είχατε αρκετοί από εσάς εμπειρίες υποστήριξης ή αλληλεγγύης από φίλους/ συναδέλφους/ οικογένεια; Ποια μορφή υποστήριξης είναι σημαντικότερη κατά τη γνώμη σας; ***Επιλογές***. Η δραστηριότητα είναι πολύ ελαστική και ευπροσάρμοστη για κάθε μορφή εμπειρίας και κάθε ηλικία. Είναι ειδικά χρήσιμη για να αναδειχτούν οι κοινές εμπειρίες μας. Οι σπουδαστές μπορούν να αναφερθούν και σε συγκεκριμένα δικαιώματα, στα οποία αναφέρονται οι ιστορίες τους. Ως εργασία, ζητήστε από τους σπουδαστές να παρακολουθήσουν τα ΜΜΕ και τις προσωπικές τους εμπειρίες για ένα διάστημα μιας βδομάδας. Πόσα παραδείγματα ανθρώπων που υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους μπορούν να συναντήσουν;

Τίτλος:	**6. Παράθυρα και Καθρέφτες – Εξετάζοντας φωτογραφίες με τους φακούς των Α.Δ.**
Κατηγορία:	Ανθρώπινα δικαιώματα (Υποχρεώσεις και δράση)
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright):	Human Rights here and Now www.teaching.com/educnet/org
Ηλικίες:	Από Νηπιαγωγείο μέχρι ενήλικες
Γενικές πληροφορίες:	Χρόνος: 30΄- 60΄ Υλικά: Την οικουμενική Διακήρυξη (σύνοψη) και μία συλλογή φωτογραφιών με πρόσωπα διαφορετικών ηλικιών, χωρών, πολιτισμών κ.λπ Στόχος: Η συζήτηση ερωτημάτων που αφορά την οικουμενικότητα, την ετερότητα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, έχοντας ως ερέθισμα τις φωτογραφίες.
Διαδικασία:	ΜΕΡΟΣ Α΄ : Διαλέξτε (ατομικά ή σε ζευγάρια ή σε ομάδες) μία φωτογραφία, μελετήστε την και συζητήστε μερικές από τις ερωτήσεις: *1) Οικουμενικότητα.* Γιατί διαλέξατε τη συγκεκριμένη φωτογραφία; Γιατί ο φωτογράφος τράβηξε τη φωτογραφία αυτή; Βρίσκετε στη φωτογραφία κάτι που καθρεφτίζει τη ζωή σας και σας είναι οικείο; Βρίσκετε κάτι που σας ανοίγει ένα παράθυρο σε έναν άλλο πολιτισμό ή τρόπο ζωής και που είναι παράξενο και ασυνήθιστο σε εσάς; Τι νομίζετε ότι συμβαίνει εδώ; (π.χ. περιβάλλον εργασίας, θρησκευτικός χώρος κ..α). Πώς νιώθουν τα πρόσωπα; Με ποιον τρόπο διαφέρει η ζωή τους πό τη δική σας; Έχουν διαφορετικές αξίες; Ανάγκες; Ελπίδες; Προσδοκίες; Με ποιον τρόπο μοιάζουν με εσάς; Συμμερίζονται τις ίδιες αξίες; Ανάγκες; Ελπίδες; Προσδοκίες; Η συγκεκριμένη φωτογραφία αναπαριστά –πλήρως τη ζωή τους; Λείπει κάτι; Υπάρχει κάποια ένδειξη ότι οι απεικονίζοντες είναι θύματα ή προνομοιούχοι; Κάποια διάκριση ή ευνοϊκή μεταχείριση με κριτήριο την τάξη, το φύλο ή την εθνότητα;. Ποια από τα Δικαιώματα του Ανθρώπου νομίζετε ότι έχουν μεγαλύτερη προτεραιότητα για τους εικονιζόμενους; / Για εσάς; Είναι τα Δικαιώματα πραγματικά οικουμενικά; *2) Οικουμενική Διακήρυξη*: Φτιάξτε μία λίστα όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τα οποία συνδέεται τη φωτογραφία. Συμπεριλάβετε δικαιώματα που εφαρμόζονται και αυτά που παραβιάζονται ή δεν παραχωρούνται. Ποια είναι τα περισότερα; Κοινωνικά, Πολιτικά ή Κοινωνικά, οικονομικά και Πολιτιστικά; Αναγράψετε τα συγκεκριμένα άρθρα της Διακήρυξης και συζητήστε στην ομάδα τις σκέψεις σας.... *3) Ανθρώπινη αξιοπρέπεια.* Η συγκεκριμένη φωτογραφία εκφράζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια; Πώς; Υπάρχει κάτι στη φωτογραφία που μειώνει την αξία της αξιοπρέπειας των ανθρώπων που εικονίζονται; Πώς; Πόσο διαφορετική θα ήταν μία παρόμοια φωτογραφία πριν 100 χρόνια; Νομίζετε ότι οι ιδέες μας για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια έχουν αλλάξει; Αν ναι, τι προκάλεσε την αλλαγή αυτή; Ποια η σχέση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας με τα ανθρώπινα δικαιώματα; Για τί οι καλλιτέχνες επιλέγουν συχνά ως θέματα εργασίας τις ανθρώπινες συνθήκες ζωής. ΜΕΡΟΣ Β΄ Ομαδοποιώντας τις φωτογραφίες 1) Βάλτε τις φωτογραφίες όλες μαζί στο πάτωμα ή στον τοίχο. Τι κοινό υπάρχει σε όλες τις φωτογραφίες; Πώς απεικονίζεται η έννοια του ανθρώπινου; Εάν όλες οι φωτογραφίες ήταν από την ίδια κοινωνία τι θα συμπεραίνατε για αυτή; Θα επρόκειτο για μια κοινωνία, όπου οι άνθρωποι

	απολάμβαναν τα ανθρώπινα δικαιώματα; Θα μπορούσαν οι φωτογραφίες να ήταν διαφορετικές, αν οι συνθήκες άλλαζαν: (π.χ. ένας εμφύλιος πόλεμος, ανακάλυψη πετρελαίου, αυστηροί νόμοι κατά της παιδικής εργασίας, μία επιδημία ιού χωρίς αποθέματα εμβολίων, ένας κατώτατος θεσμοθετημένος μισθός κ.ά.)... 2) Προσπαθήστε να κατηγοριοποιήσετε τις φωτογραφίες με κριτήριο το περιεχόμενο, τον τόνο, τα ανθρώπινα δικαιώματα. <u>ΜΕΡΟΣ Γ΄</u> Άλλες δραστηριότητες. 1) Γράψτε ένα διάλογο μεταξύ των προσώπων των φωτογραφιών ή μεταξύ αυτών και εσάς. 2) Φτάξτε μία σειρά κινούμενων σχεδίων απεικονίζοντας μια ιστορία. 3) Κάνετε μία έρευνα για την προέλευση των φωτογραφιών, τη χώρα προέλευσης, τον πολιτισμό της και τη ισχύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα αυτή. 4)Φτιάξτε ένα ποίημα ή ιστορία ή άλλη καλλιτεχνική έκφραση που να «πιάνει» τα συναισθήματα που εγείρονται από τη φωτογραφία. <u>ΜΕΡΟΣ Δ΄</u> Ερωτήσεις για μικρά παιδιά Γιατί διαλέξατε αυτή τη φωτογραφία; Τι νομίζετε από αυτά που δείχνει, είναι παρόμοιο με τη ζωή σας; Τί είναι ασυνήθιστο και διαφορετικό από τη ζωή σας; Υπάρχει κάτι στη φωτογραφία που δεν το αναγνωρίζετε ή δεν το καταλαβαίνετε; Σε ποιο μέρος του κόσμου νομίζετε ότι τραβήχτηκε η φωτογραφία; Σε τι μοιάζουν τα πρόσωπα αυτά με εσάς; Σε τι διαφέρουν; Τι κάνουν στη φωτογραφία; Τι πρόκειται να κάνουν το βράδυ; Αύριο το πρωΐ; Τι παρόμοιο με εσάς θα κάνουν; Τί διαφορετικό ή καθόλου από αυτά που θα κάνατε εσείς; Τι πιστεύετε να απογίνουν σε λίγα χρόνια; Τι θα σας έλεγε αν μπορούσε να σας μιλήσει; Τι θα σας ρωτούσε; Τι θα θέλατε εσείς να το ρωτήσετε ή να του πείτε; Ζωγραφίστε κάτι που να αναπαριστά κάποια από τις παραπάνω ερωτήσεις. Προσπαθήστε να αντιγράψετε την εικόνα όσο το δυνατόν πιστότερα.

Τίτλος:	**7. Χαρτογραφώντας τα Α.Δ. στην Τοπική Κοινωνία**
Κατηγορία:	Δικαιώματα σε ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο και κατοχή ιδιοκτησίας
Πηγή (συγγραφέας Copyright):	Human Rights Here and Now: Anette Faye Jacobsen www.teaching.com/edunet/orgs
Ηλικίες:	Από 5η τάξη μέχρι ενήλικες
Γενικές πληροφορίες:	Χρόνος: μία ώρα Υλικά: χαρτί τοίχου, είδη ζωγραφικής και ένα φωτοαντίγραφο της Διακήρυξης.
Διαδικασία:	1) Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες και ζητήστε να τους να σχεδιάσουν ένα χάρτη της πόλης τους (ή της γειτονιάς τους σε περίπτωση μεγάλης πόλης). Ο χάρτης πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα μεγαλύτερα δημόσια κτίρια (όπως ταχυδρομείο, δημαρχείο, σχολεία, εκκλησίες) τις δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. νοσοκομεία, πυροσβεστική, αστυνομία) και άλλα μέρη (όπως καταστήματα, νεκροταφείο, κινηματογράφο). 2) Όταν ετοιμαστούν οι χάρτες, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αναλύσουν τους χάρτες από την οπτική γωνία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ποια ανθρώπινα δικαιώματα συνδέουν με συγκεκριμένα μέρη του χάρτη; Για παράδειγμα, την εκκλησία με την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, το σχολείο με το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το ταχυδρομείο με το δικαίωμα πρόσβασης στην πληροφόρηση και την ιδιωτική ζωή. Καθώς αναγνωρίζουν αυτά τα δικαιώματα κοιτούν τα σχετικά άρθρα της Διακήρυξης και σημειώνουν τα νούμερά τους στη στην αντίστοιχη θέση του χάρτη. 3) Ρωτήστε κάθε ομάδα να παρουσιάσει το χάρτη της και να κάνουν μία συνολική ανάλυση των δικαιωμάτων, στην τοπική κοινωνία. Υπάρχει κάποιο σημείο του χάρτη όπου συνδέονται πολλά / λίγα δικαιώματα; Πώς το ερμηνεύετε; Υπάρχουν δικαιώματα που καμία ομάδα δεν τα συμπεριέλαβε; Πώς το εξηγείτε; Ποια από τα δικαιώματα είναι Κοινωνικά, Οικονομικά και Πολιτιστικά; Υπάρχει κάποια κατηγορία δικαιωμάτων που δεσπόζει / υπολείπεται σε ορισμένους χώρους; Μπορείτε να προσθέσετε δικαιώματα που δεν συμπεριελάβατε σε συγκεκριμένους χώρους; 4) Συζητήστε: Υπάρχουν χώροι στην κοινότητα, όπου τα δικαιώματα παραβιάζονται; Υπάρχουν άνθρωποι των οποίων παραβιάζονται τα δικαιώματα; Τι γίνεται σε αυτές τις περιπτώσεις; Πού μπορεί να απευθυνθεί κάποιος; **Η δραστηριότητα για μικρά παιδιά:** α. Ο χάρτης μπορεί να σχεδιαστεί τρισδιάστατος. β. Η δραστηριότητα μπορεί να συνδυαστεί με ένα περίπατο στην πόλη για να παρατηρηθούν τα δικαιώματα σε ενέργεια.. γ.Η άσκηση μπορεί να επικεντρωθεί στο σχολείο ή στο σπίτι. δ. Μικρές ομάδες μπορούν να αναλάβουν ξεχωριστά τμήματα του ίδιου χάρτη για ανάλυση. *Προέκταση της δραστηριότητας:* Κάθε βήμα της δραστηριότητας μπορεί να γίνει σε διαφορετικές ημέρες, για να μπορέσουν τα παιδιά να παρατηρήσουν τη γειτονιά καλύτερα και να σχεδιάσουν πληρέστερα το χάρτη. *Φιλοξενούμενος ομιλητής*: Η συζήτηση στο τέταρτο βήμα προσφέρεται για να καλεστεί ένας ομιλητής που ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. *Επικέντρωση στα Δικαιώματα του παιδιού*: Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού μπορεί να υποκαταστήσει τη Διακήρυξη, ιδιαίτερα για σχολική χρήση, οπότε μπορεί να κληθεί και κάποιος σχετικός ομιλητής στην τάξη. Στο μάθημα των μαθηματικών: Η δραστηριότητα θα μπορούσε να αναπτυχθεί στα πλαίσια των μαθηματικών σχεδιάζοντας το χάρτη σε κλίμακα. Θα μπορούσε, επίσης, να συμπεριληφθεί στο μάθημα της γεωγραφίας, ως τοπογραφία κ.λπ.

Τίτλος:	**8. Γνωρίζεις τα Δικαιώματα σου; Ένα Τεστ**
Κατηγορία:	Δικαιώματα του παιδιού
Πηγή (Συγγραφέας, Copyright)	Ανθρώπινα Δικαιώματα για όλους, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της Ο.Λ.Μ.Ε.
Ηλικίες	Από τελευταίες τάξεις Δημοτικού μέχρι ενήλικες
Γενικές πληροφορίες, υλικά	*Χρόνος:* 30΄- 60΄ *Υλικά:* οι ερωτήσεις του τεστ που ακολουθεί και οι απαντήσεις για τον διδάσκοντα. *Στόχος*: Η ενημέρωση των παιδιών για την εφαρμογή των δικαιωμάτων τους σε συγκεκριμένα θέματα.
Περιγραφή δραστηριότητας	Α΄ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ 1. Μπορεί ένας 16χρονος να απαιτήσει από τους γονείς του να του δίνουν χαρτζιλίκι; 2. Μπορεί μια 15χρονη να κάνει κάτι για να εμποδίσει το γονιό της ή τον πατριό της να την κακοποιεί; 3. Μπορεί ένας 13χρονος να πουλήσει το ποδήλατό του; 4. Μπορεί μια 13χρονη κι ένας 17χρονος να παντρευτούν; 5. Μπορεί ένας 16χρονος να ζητήσει να αλλάξει το επώνυμό του; 6. Μπορεί μια 17χρονη να φύγει από το σπίτι της και να φιλοξενηθεί σε ένα φίλο της, χωρίς την άδεια των γονιών της; 7. Μπορεί μια 16χρονη να δουλέψει σε βιοτεχνία νυχτερινές ώρες; 8. Μπορεί ένας 15χρονος να δουλέψει νόμιμα σε ένα καφενείο; 9. Μπορεί μια 18χρονη να διεκδικήσει τα χρήματα που της χρωστάει το αφεντικό, για το οποίο δούλευε παράνομα (χωρίς να έχει δηλωθεί); 10. Μπορεί μια 17χρονη να ανοίξει μια μικρή επιχείρηση; 11. Μπορεί να επιδοτηθεί από τον ΟΑΕΔ ένας 20χρονος άνεργος που δεν έχει δουλέψει ποτέ στη ζωή του; 12. Μπορεί ένας 16χρονος να κάνει μήνυση σε κάποιον που τον έβλαψε; 13. Μπορεί μια 16χρονη να παραστεί σε δικαστήριο ως κατηγορούμενη χωρίς τους γονείς της; 14. Μπορούν οι γονείς ενός 15χρονου που ο εισαγγελέας τον στέλνει σε ίδρυμα χωρίς δίκη, να απαιτήσουν την αποχώρησή τους από εκεί; 15. Μπορεί μια 16χρονη να ζητήσει αποζημίωση από ένα κανάλι που πρόβαλε εικόνες και πληροφορίες από τη ζωή της χωρίς να τη ρωτήσει; 16. Μπορεί μια 18χρονη, που συνελήφθη κάνοντας χρήση ναρκωτικών, να ζητήσει να μην καταδικαστεί επειδή είναι εξαρτημένη; 17. Μπορεί ένας 17χρονος που καταδικάζεται σε φυλάκιση, να απαιτήσει να μην τον στείλουν στη φυλακή σε κελιά μαζί με ενήλικους;
Σύντομες απαντήσεις στις ερωτήσεις	1. Όχι. Μπορεί όμως να απαιτήσει, ακόμη και δικαστικά, να του διαθέτουν οι γονείς του τα απαραίτητα για να ζήσει (τροφή, ρούχα) και να εκπαιδευτεί. 2. Ναι. Πρώτα πρέπει να αντιδράσει η ίδια και να μιλήσει σε πρόσωπα της εμπιστοσύνης της. Αν δεν καταφέρει να εμποδίσει την κακοποίησή της, πρέπει να απευθυνθεί σε κάποια ειδική υπηρεσία ή στον ίδιο τον εισαγγελέα. 3. Όχι. Και αν το κάνει, η πώληση είναι άκυρη, εκτός αν ο γονιός του συμφωνεί. Τέτοιες πράξεις δικαιούται να κάνει μετά τα 14 χρόνια του. 4. Όχι. Ο γάμος είναι άκυρος. Αν όμως και οι δύο έχουν κλείσει τα 14 κι έχουν την έγκριση των γονιών τους, ο γάμος θεωρείται έγκυρος παρόλο που είναι ενήλικοι. 5. Όχι, αν δεν μεσολαβήσουν οι γονείς του. Μόνο μετά τα 18 μπορεί να το κάνει μόνος του και εφόσον υπάρχει ‘σοβαρός λόγος’.

	6. Κανονικά όχι. Πρέπει να κλείσει κάποιος τα 18 για να μπορεί να μένει όπου θέλει χωρίς την έγκριση των γονιών. Εκτός… αν έχει παντρευτεί. 7. Όχι. Απαγορεύεται η νυχτερινή εργασία ανηλίκων (κάτω από 18 ετών). 8. Ναι, αλλά μόνο με έγκριση των γονιών του και αφού βγάλει βιβλιάριο εργασίας ανηλίκου. Πριν κλείσει τα 15 μπορεί να δουλέψει σε καφενείο αν… αυτό ανήκει στους γονείς του ή σε κάποιους συγγενείς του. 9. Ναι. Χρειάζεται όμως μάρτυρες για το χρόνο και το είδος της εργασίας της. 10. Όχι. Πρέπει πρώτα να κλείσει τα 8. Το ίδιο ισχύει και για τα αγόρια. 11. Ναι, για λίγο καιρό και με λίγα χρήματα. Υπάρχουν ειδικά προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. για όσους έχουν κλείσει τα 20, έχουν τελειώσει μια σχολή ή απολύονται από το στρατό. 12. Ναι. Μπορείς αυτοπροσώπως να καταγγείλεις στην αστυνομία ή σε άλλη αρχή για αξιόποινη πράξη από την οποία αδικήθηκες. 13. Όχι. Η παρουσία των γονιών, ή αυτών που έχουν την επιμέλεια του ανηλίκου είναι απαραίτητη στο δικαστήριο. Εκτός αν αυτοί δηλώσουν αδυναμία. 14. Όχι, αν ο εισαγγελέας κρίνει ότι οι γονείς δεν ασκούν ορθά την επιμέλεια του ανήλικου. Αν όμως η τοποθέτηση γίνεται για άλλους λόγους, οι γονείς μπορούν να ζητήσουν την επιστροφή του ανήλικου στο σπίτι του. 15. Ναι. Δικαίωμα για τη δημόσια προβολή προσωπικών στοιχείων από τη ζωή ενός ανήλικου δεν έχουν ούτε οι γονείς! Βέβαια, δεν είναι απόλυτο σίγουρο ότι το δικαστήριο θα καταδικάσει το ‘περίεργο’ κανάλι. 16. Ναι, ζητώντας άμεση πραγματογνωμοσύνη. Βέβαια, αν η ποσότητα ναρκωτικών που βρέθηκε πάνω της είναι μεγάλη, μπορεί να καταδικαστεί. 17. Ναι, αλλά στην πράξη είναι πολύ πιθανό να βρεθεί μαζί με άτομα μέχρι 21 χρόνων.

Τίτλος:	**9. Εγώ-Ένας Ξεχωριστός Άνθρωπος Η Μοναδικότητά μου**
Κατηγορία:	Εισαγωγή στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
Πηγή (συγγραφέας Copyright)	Κ.Θ.Ε.Α. (1993): *Δεξιότητες για Παιδιά Δημοτικού, ενότητα 1:1* (σε δική μας διασκευή)
Ηλικίες:	Νηπιαγωγείου - Δημοτικού
Γενικές Πληροφορίες Υλικά	*Σκοπός:* Τα παιδιά να αναγνωρίσουν και να συναισθανθούν την μοναδικότητά τους, να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους και την αυτοπεποίθησή τους. *Υλικά:* στυλό, μολύβια, μαρκαδόρους, φύλλα χαρτιού μικρού και μεγάλου μεγέθους, ατομικά τετράδια, ψαλίδια, κόλλα, από ένα καθρεφτάκι για κάθε δύο παιδιά, ένα «μαγικό κουτάκι»με καθρεφτάκι προς τα πάνω στο εσωτερικό της βάσης και προσωπικούς χάρτες για μεγαλύτερα παιδιά. *Χρόνος* 45΄-60΄.
Διαδικασία	*Προεργασία:* Ζωγραφίστε έναν κύκλο στο κέντρο ενός μεγάλου φύλλου χαρτιού με ακτίνες που καταλήγουν σε 8 ελαφρώς μικρότερα φύλλα γύρω γύρω. Τα παιδιά συλλέγουν και φέρνουν πληροφορίες για τη σημασία και την επιλογή του ονόματός τους και μία φωτογραφία τους που δεν την χρειάζονται. Μπορούν, επίσης, να προετοιμάσουν έναν κατάλογο, σε μορφή χρονοδιαγράμματος με τα πράγματα που μπορούσαν να κάνουν στο παρελθόν, με αυτά που μπορούν να κάνουν τώρα και αυτά που ελπίζουν να μπορούν σε 5 χρόνια. Ζωγραφίζουν το πορτρέτο τους. *Εισαγωγική δραστηριότητα*. Για τα μεγαλύτερα παιδιά: να γράψουν το όνομά τους με κεφαλαία γράμματα σε μεγάλες κόλλες χαρτί και να πουν τι σημαίνει γιατί τους βάφτισαν έτσι και πώς νιώθουν γι΄αυτό. *Για τα μικρότερα παιδιά*: τους δείχνετε ένα μαγικό κουτί και τα παιδιά ένα- ένα κοιτάζουν στο εσωτερικό του για να καθρεφτιστούν στον καθρέφτη που βρίσκεται στη βάση του. Δεν λένε τι βλέπουν, μόνο κοιτάζουν για λίγο και το δίνουν στο επόμενο παιδί. Στο τέλος ερωτούνται για το ποιος ήταν ο ξεχωριστός άνθρωπος που είδαν στο κουτί. *Δραστηριότητα 1*: Τα παιδιά σχηματίζουν μία σειρά σύμφωνα με το αρχικό γράμμα του ονόματός τους και χωρίζονται σε ζευγάρια. Συζητούν και καταγράφουν με ζωγραφιές ή σε κείμενο – σωματικά χαρακτηριστικά (χρησιμοποιώντας καθρέφτη για επαλήθευση), προσωπικά χαρακτηριστικά, δεξιότητες και επιτεύγματα. Επίσης σκέφτονται για τα πράγματα που θα ήθελαν να κάνουν αλλά δεν μπορούν ακόμη. Ομαδική συζήτηση και ανταλλαγή. *Δραστηριότητα 2*. *Για τα μεγαλύτερα παιδιά:* Τα παιδιά παίρνουν τους ατομικούς χάρτες και κολλάνε τις φωτογραφίες του εαυτού τους (ή τον ζωγραφίζουν) στο κέντρο του κύκλου και του βάζουν επιγραφή με έντονα γράμματα. Κάποιες από τις επικεφαλίδες για τους εξωτερικούς κύκλους μπορούν να είναι: Πώς είμαι, Η προσωπικότητά μου, Τα αγαπημένα μου πράγματα, Τι μπορώ να κάνω, Τα χρώματα που προτιμώ, Το αγαπημένο μου φαγητό. *Για τα μικρότερα παιδιά:* Να ζωγραφίσουν το πορτρέτο τους και να του βάλουν επιγραφή. Να ζωγραφίσουν σε κομμάτια χαρτί τα αγαπημένα τους πράγματα, πρόσωπα, μέρη και να κολλήσουν εικόνες γύρω από το πορτρέτο τους. Τα σηκώνουν ψηλά για να τα ιδούν όλοι. Συνέχεια και αξιολόγηση. Συζήτηση στην ομάδα για τη δραστηριότητα. Επισημάνσεις π.χ. «κάτι που ανακάλυψα για τον εαυτό μου που με κάνει να αισθάνομαι όμορφα είναι…» Τα παιδιά εκφράζονται γραπτώς για τον εαυτό τους. Φτιάχνουν σήματα για τον εαυτό τους, φτιάχνουν εικόνες με τα δακτυλικά τους αποτυπώματα, μελετούν τα αποτυπώματα άλλων ζωικών οργανισμών κ.λπ.

Τίτλος:	**10. Ένας από τους Πολλούς – Ομοιότητα Και Διαφορά**
Κατηγορία:	Εισαγωγή στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
Πηγή (συγγραφέας Copyright)	Κ.Θ.Ε.Α. (1993): *Δεξιότητες για Παιδιά Δημοτικού, ενότ:2:1* (σε δική μας διασκευή)
Ηλικίες:	Νηπιαγωγείου - Δημοτικού
Γενικές Πληροφορίες Υλικά	*Σκοπός:* Τα παιδιά να αναγνωρίσουν και να συναισθανθούν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους, ότι οι διαφορές εμπλουτίζουν και επεκτείνουν τη ζωή και την ανάγκη για σεβασμό και ανεκτικότητα έναντι του Άλλου. *Υλικά:* στυλό, μολύβια, μαρκαδόρους, φύλλα χαρτιού μικρού και μεγάλου μεγέθους, φύλλα για ομαδικό κολάζ, φωτογραφίες διαφορετικών προσώπων από περιοδικά και εφημερίδες, ατομικά τετράδια, ψαλίδια, κόλλα. Χώρο για την έκθεση ενός μεγάλου ομαδικού κολάζ με θέμα *Η ανθρώπινη οικογένεια*. Ομάδες καρτών που απεικονίζουν ζώα. *Χρόνος* 45΄-60΄.
Διαδικασία	*Προεργασία:* Τα παιδιά μαζεύουν από περιοδικά εικόνες ανθρώπων διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών. Αρχίζουν να ενημερώνονται για τα ήθη και τις συνήθειες συμμαθητών τους διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης. *Δραστηριότητα έναρξης:* Τα παιδιά σε ζευγάρια μιλάνε για τρις διαφορές, π.χ. χρώμα μαλλιών, προτιμήσεις στο φαγητό, και τρία κοινά που έχουν, π.χ. την ανάγκη να φάνε, μουσικό γούστο (με μικρά παιδιά, η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει σε μορφή συζήτησης στην τάξη). *Δραστηριότητα 1*. Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να μοιραστούν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Γράφουν τις απαντήσεις τους σε δύο φύλλα χαρτί και επαναλαμβάνουμε τα ευρήματά τους. Συγκεντρωνόμαστε στις ομοιότητες – ιδιαίτερα αυτές που αφορούν σε βασικές τους ανάγκες, π.χ. ανάγκη για αγάπη, ζεστασιά, φαγητό κ.λπ. Παροτρύνουμε τα παιδιά να αναγνωρίσουν την ποικιλία και το χρώμα που υπάρχει από τη διαφορετικότητα, καθώς και πόσο βαρετός και ομοιόμορφος θα ήταν ο κόσμος αν ήμασταν όλοι ίδιοι. *Δραστηριότητα 2*. Μοιράζουμε στα παιδιά από έξι κάρτες με ζώα. Ζητούμε να βρουν τις ομάδες τους μιμούμενα τις κινήσεις των ζώων που είναι ζωγραφισμένα πάνω στις κάρτες. Δίνουμε ένα φύλλο χαρτί στην κάθε ομάδα, κόλλα και κομμένες εικόνες εάν χρειάζονται. Οι ομάδες των παιδιών φτιάχνουν ένα κολάζ με τις εικόνες που έχουν μαζέψει κατά την προετοιμασία και κρεμάμε τα φύλλα χαρτιού κατά τέτοιο τρόπο ώστε να σχηματιστεί ένα μεγάλο κολάζ *Της ανθρώπινης οικογένειας*. Πιθανές ερωτήσεις για τη συζήτηση: Γιατί υπάρχουν συχνά προβλήματα μεταξύ διαφορετικών ομάδων ανθρώπων; Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε να λυθούν οι διαφορές; Πώς μπορούμε να συνυπάρξουμε με διαφορετικούς ανθρώπους; *Αξιολόγηση και συνέχεια*. Τα παιδιά να ψάξουν να βρουν πόσες διαφορετικές ομάδες και εθνικότητες υπάρχουν στην περιοχή που ζουν. Να ερευνήσουν συγκεκριμένα θέματα φυλής και φύλου. Να μελετήσουν τη ζωή γνωστών ανθρώπων που εργάστηκαν για την προαγωγή των καλών σχέσεων με τους άλλους, π.χ. Μάρτιν Λούθερ Κινγ.

Γ΄ Γενικότερες μεθοδολογικές τεχνικές

Τίτλος:	**1. Δραματοποίηση**
Κατηγορία:	Διδακτικές τεχνικές (γενικά)
Copyright:	www.hrusa.org/hrh-and-n/part-2
Γενικές πληροφορίες:	**Σκοπός** α) Να ασκηθούν στην παρατήρηση και στην ερμηνεία των διαφορών στις συμπερι•ορές. β) Να μπορέσουν να συμπεριφερθούν από διαφορετικές πολιτιστικές πλευρές. γ) Να μεταφράσουν σε ενέργειες αποκτημένες γνώσεις για άλλες ομάδες. δ) Να εφαρμόσουν σε συγκεκριμένες καταστάσεις τις γνώσεις και τις ικανότητές τους.{σημείωση: η δραματοποίηση πρέπει να στηρίζεται στη γνώση και όχι να είναι μια εργασία σχεδόν υποθετική) ***Μορφή*** 1. *Αυθόρμητη*. Η δραματοποίηση μπορεί να απορρέει από συζητήσεις για ένα κρίσιμο περιστατικό. Οι δάσκαλοι και οι μαθητές αναπαριστούν και δοκιμάζουν διάφορες λύσεις στο περιστατικό, και μετά συγκρίνουν κουβεντιάζοντας τις εναλλακτικές απαντήσεις. 2. *Δομημένη* **α.** Σύντομο σενάριο ή μία γενική πρόταση που να περιγράφει τη σκηνή για τους δράστες και τους παρατηρητές. **β**. Σύντομες γραπτές οδηγίες για τον κάθε ρόλο, περιγράφοντας το γεγονότα από κάθε πλευρά ξεχωριστά. Οι οδηγίες πρέπει να σκιαγραφηθούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχουν περιθώρια ελεύθερης ερμηνείας. Πρέπει, ακόμα, να υπάρχουν μερικά αντιμαχόμενα σημεία μεταξύ στόχων και νοημάτων ανάμεσα στους συμμετέχοντες.
Διαδικασία:	1. Μοιράστε το σενάριο σε όλους στην ομάδα. 2. Διαλέξτε άτομα για κάθε ρόλο και δώστε επιπρόσθετες οδηγίες σε κάθε έναν χωριστά για το ρόλο του (κάθε μέλος βλέπει μόνο το ρόλο του) 3. Ζητήστε από τους υπόλοιπους να παρατηρήσουν: **α**. Τη φύση του περιγραφόμενου προβλήματος. **β**. Τις αιτίες της σύγκρουσης μεταξύ των χαρακτήρων (πεποιθήσεις, υποθέσεις, αξίες) **γ**. Διαφορές στη συμπεριφορά (φραστικές και μη) **δ.** Εκφραζόμενα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του περιστατικού. 4. Συζητήστε τις παρατηρήσεις και τις εναλλακτικές προσεγγίσεις. Έχει αντιμετωπιστεί το επεισόδιο ικανοποιητικά; Γιατί ή γιατί όχι; ***Δείγμα δραματοποίησης:*** Ένα κορίτσι δώδεκα ετών (P1) απουσιάζει από το σχολείο πολύ συχνά και η απόδοσή της στη σχολική εργασία είναι πολύ μειωμένη. Η μητέρα του κοριτσιού (P2) καλείται από το δάσκαλο στο σχολείο (P3) για να συζητήσουν. Οι τρείς τους συναντώνται στην αίθουσα διδασκαλίας μετά τη λήξη των μαθημάτων. ***Οδηγίες για τους συμμετέχοντες*** P1. Γνωρίζεις ότι έπρεπε να έρχεσαι στο σχολείο κάθε μέρα, αλλά, η μητέρα σου χρειάζεται τη βοήθειά σου στο σπίτι. Εκτιμάς πολύ τη μητέρα σου και το δάσκαλό σου. Δεν θέλεις να δυσαρεστήσεις κανέναν. P2. Δεν νοιώθεις και τόσο άνετα που ήρθες στο σχολείο γιατί άφησες αφύλακτο το μικρότερο παιδί σπίτι. Είσαι πολύ ανυπόμονη για να πας στο σπίτι, και (ασυνείδητα) αισθάνεσαι ότι είναι καλό για το κορίτσι να μάθει τις δουλειές του σπιτιού και να προσέχει τα μωρά. Δεν θα πάρει πολύ μέχρι που να προσδοκάς από αυτή να αφήσει το σχολείο εντελώς, άν και για τους γιούς σου θα ήθελες να τελειώσουν το Λύκειο. P3. Είσαι ένας ευσυνείδητος δάσκαλος και νοιάζεσαι για το καλό των μαθητών σου. Είσαι πεπεισμένος, ότι παίρνοντας μία καλή εκπαίδευση είναι ο μόνος τρόπος, για το συγκεκριμένο κορίτσι, να έχει μια καλύτερη ζωή από τη μητέρα της. Πέρα από αυτό, υπάρχει κι ο σχολικός νόμος, όπου προβλέπεται, υποχρεωτική παρακολούθηση μέχρι την ηλικία των δεκαέξι ετών.

Τίτλος:	**2. Σιωπηρή συζήτηση**
Κατηγορία:	Ρατσισμός, ξενοφοβία, μισαλλοδοξία (αυτοπροσδιορισμοί)
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/domino
Επίπεδο:	2 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες : να διερευνήσουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις και να εξοικειωθούν με την ομάδα.. ***Υλικά:*** χαρτί τοίχου, έγχρωμοι μαρκαδόροι, κολλητική ταινία. ***Χρόνος:*** 1-2 διδακτικές ώρες.
Διαδικασία:	***Διαδικασία:*** Γράφουμε π.χ. τις ακόλουθες λέξεισε κάθε χαρτί: ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ – ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ – ΜΙΣΑΛΟΔΟΞΙΑ Σε κάθε ομάδα, ο καθένας γράφει ο,τιδήποτε του έρχεται στο μυαλό σχετικά με τις λέξεις αυτές .ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΜΙΛΑΕΙ. Αφού σταματήσουν το γράψιμο –μετά από 10΄- μπορούν να συνεχίσουν τη συζήτηση (διευκρινίσεις, ερωτήσεις, σκέψεις, συναισθήματα κ.λπ.)

Τίτλος:	**3. Μελέτη αυτοτελών περιπτώσεων**
Κατηγορία:	Γενικά περί διακρίσεων, ρατσισμού
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/educational pack
Επίπεδο:	3 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος***. Οι συμμτέχοντες να συναισθανθούν ως υποκείμενα διακρίσεων ***Υλικά:*** Μεμονομένες περιπτώσεις προς μελέτη και ερωτήσεις. ***Χρόνος:*** 1-2 διδακτικές ώρες
Διαδικασία:	Εργασία σε ομάδες 4-5 ατόμων. Σε κάθε ομάδα δίνεται μία περίπτωση για μελέτη. Αφού διαβάσουν το κείμενο απαντούν γραπτά στις ερωτήσεις. Κάθε ομάδα αναθέτει σε κάποιο μέλος της να παρουσιάσει την εργασία στην ολομέλεια. Μετά την παρουσίαση θα μπορούσαν να εντοπιστούν μερικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις εργασίες και να τεθούν ερωτήσεις, π.χ. *Ποιος ελέγχεται;* *Ποια είναι τα πεδία συγκρούσεων;* *Ποια θα μπορούσαν να είναι τα συναισθήματα νέων ανθρώπων στην περίπτωση;*. Ενδεικτικές περιπτώσεις 1. Εργάζεστε σε ένα σχολείο ως δάσκαλος και διδάσκετε το μάθημα της πολιτικής και κοινωνικής αγωγής. Ο διευθυντής σχολείου σας σας αναθέτει ένα πρόγραμμα αντιμετώπισης μερικών ρατσιστικών φαινομένων που εκδηλώθηκαν στο σχολείο σας και στην τοπική κοινωνία. Όταν συζητάτε κάποιες ενέργειες με τους μαθητές σας, διαπιστώνετε ότι δεν είναι πρόθυμοι για κάποια συνεργασία: *Πώς αντιδράτε; Τι λέτε στον διευθυντή του σχολείου και στους μαθητές; Πώς χειρίζεστε στη συνέχεια την κατάσταση; Πώς αντιμετωπίζετε τις περιπτώσεις ραστισμού στο σχολείο;* 2. Εργάζεστε σε μία τάξη 25 μαθητών από τους οποίους 8 είναι παιδιά οικονομικών μεταναστών και 2 παιδιά πολιτικών προσφύγων.Τα παιδιά φοιτούν στη συγκεκριμένη τάξη για δεύτερη χρονιά. Πρόσφατα έχουν δημιουργηθεί προβλήματα στον αυλόγυρο του σχολείου, οι αυτόχθονες μαθητές τους σνομπάρουν και τους περιγελούν και αυτοί, προκειμένου να αμυνθούν, αντιδρούν επιθετικά και βίαια. Αν και δεν έγιναν ακόμη σοβαρά επεισόδια, είναι πλέον αναμενόμενα.

Τίτλος:	**4. Εναλλασσόμενα ζευγάρια**
Κατηγορία:	Γενικά για αυτοπροσδιορισμό
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/domino
Επίπεδο:	1 *(με βαθμό δυσκολίας από 1-3)*
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Στόχος.*** Οι συμμετέχοντες: να συζητήσουν πρόσωπο με πρόσωπο με τον καθένα χωριστά στην ομάδα και να ενθαρρυνθούν να μιλήσουν ανοιχτά για τα συναισθήματά τους και τις απόψεις τους για το θέμα. ***Υλικό***: Ερωτήσεις – ερεθίσματα (12-15 είναι αρκετές) Καρέκλες σε κυκλική διάταξη ανά ζευγάρι αντιμέτωπες και σε αραιά διαστήματα. ***Χρόνος***: 1-2 διδακτικές ώρες
Διαδικασία:	Ο εισηγητής κάνει μία ερώτηση και τα ζευγάρια τη σχολιάζουν για τρία λεπτά. Μετά από κάθε ερώτηση ο εξωτερικός κύκλος μετακινείται μία θέση δεξιά και επακολουθεί η άλλη ερώτηση. Στη συνέχεια μετακινείται ο εσωτερικός κύκλος. Τις τελευταίες ερωτήσεις μπορούν να τις κάνουν μόνοι τους.. Συνιστάται προς το τέλος της διδακτικής ώρας. ***Ενδεικτικές ερωτήσεις*** *Ένας καλός φίλος σου διηγείται ένα ρατσιστικό ανέκδοτο στην παρέα. Τι λές;* *Ένα ρατσιστικό γράφιτι εμφανίζεται ένα πρωινό στον τοίχο του σχολείου σας. Τι θα κάνετε;* *Μία ομάδα μαθητών σνομπάρουν μία μαθήτρια αλβανικής καταγωγής γαι την προφορά της στα ελληνικά. Πώς αντιδράτε;* *Τι σημαίνει η έκφραση «κατηγοριοποιείς τους ανθρώπους»;* *Τι θα μπορούσατε να κάνετε για να αντιμετωπίσετε ρατσιστικά στερεότυπα για μία εθνοτική μειονότητα;* Αξιολόγηση δραστηριότητας Ήταν εύκολες οι απαντήσεις. Ανακαλύψατε κάτι για τον εαυτό σας;

Τίτλος:	**5. Δ.Α.Φ.Ε. Ανάλυση (Δυνατά, Αδύνατα. Φόβοι, Ευκαιρίες)**
Κατηγορία:	Μέθοδος
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/domino
Επίπεδο:	
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Σκοπός***: για την αναλυτική μέθοδος εξέτασης ενός θέματος. ***Υλικά***: χαρτί Α4 και μολύβια. ***Χρόνος:*** 1-2 διδακτικές ώρες.
Διαδικασία:	Εργασία σε ομάδες, αλλά και ατομική εργασία όταν πρόκειται για προσωπική απόφαση ή κρίση. Η ανάλυση ΔΑΦΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξεταστεί η θέση μας σε μία κατάσταση, π.χ. για την αντιμετώπιση μιας περίστασης, τον προγραμματισμό μιας δράσης κ.λπ. Καλό είναι να προηγείται πρώτα μία ανάλυση ατομική για να συνεισφέρει ο καθένας όσο περισσότερο μπορεί στην ομαδική ανάλυση. Στην ομάδα, διατίθεται ίσος χρόνος για όλους τους συμμετέχοντες, οι οποίοι εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους και για τα τέσσερα σημεία της ανάλυσης δηλ *Δυνατά σημεία* *Αδύνατα σημεία* *Φόβοι* *Ευκαιρίες*

Τίτλος:	**6. Χειρισμός συγκρούσεων**
Κατηγορία:	Μέθοδος
Πηγή:	www.ecri.coe.int/publications and educational resources/domino
Επίπεδο:	
Γενικές πληροφορίες, υλικά:	***Σκοπός***: αρχές για το χειρισμό των συγκρούσεων.
Διαδικασία:	Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, λόγω του αντικειμένου, συχνά προκύπτουν αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις που οδηγούν σε συγκρούσεις. Για την αντιμετώπισή τους: • Διαθέστε αν είναι αναγκαίο περισσότερο χρόνο για την ανακεφαλαίωση της συζήτησης • Βοηθήστε να διασαφηνιστούν οι απόψεις των ανθρώπων, οι απόψεις και τα ενδιαφέροντα χαλαρώνουν την ένταση στην ομάδα, π.χ. ζητήστε να καθίσουν και να μιλήσουν σε μικρότερες ομάδες, να δουν το θέμα από κάποια συγκεκριμένη σκοπιά κ.λπ. • Ενθαρρύνετε όλους να ακούσουν ενεργητικά τους άλλους. Παροτρύνετε τους ανθρώπους να βρουν τα κοινά τους συμφέροντα, αναζητώντας συναίνεση, παρά να αναδιαπραγματεύονται συνέχεια τη θέση τους • Αναζητήστε λύσεις που να αντιμετωπίζουν το πρόβλημα, αντί να το αναπαράγουν • Μιλήστε και προσωπικά στους εμπλεκόμενους σε μια άλλη χρονική στιγμή.

Δ. Γλωσσάριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Αντισημιτισμός: εχθρική στάση απέναντι στους Εβραίους που βασίζεται σε προκαταλήψεις, ξενοφοβία και μη ανεκτικότητα. Επιδιώκει με τον περιορισμό των δικαιωμάτων τους (πολιτικά, οικονομικά, θρησκευτικά, κοινωνικά).
Απαρτχάιντ: η πιο άγρια μορφή φυλετικής διάκρισης με στέρηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και χωριστή, απομονωμένη διαβίωση των «φυλών»..
Αστικά και πολιτικά δικαιώματα (Civil and Political Rights): Τα δικαιώματα των πολιτικών για ελευθερία και ισότητα. Μερικές φορές αναφέρονται ως ***δικαιώματα πρώτης γενιάς.*** Τα αστικά δικαιώματα περιλαμβάνουν ελευθερία θρησκεύματος, σκέψης, έκφρασης, ψήφου, συμμετοχής στην πολιτική ζωή και πρόσβασης στην πληροφόρηση.
Αυτοδιάθεση: ο πολιτικός αυτοπροπροσδιορισμός του λαού ενός συγκεκριμένου τόπου, χωρίς ανάμειξη εξωτερικών δυνάμεων εξουσίας.
Γενοκτονία: Η συστηματική δολοφονία ανθρώπων για φυλετικούς ή εθνικούς λόγους.
Διακήρυξη: Επίσημο κείμενο συμφωνημένο στις γενικές γραμμές, αλλά δεν είναι νομικά δεσμευτικό. Η γενική συνέλευση του ΟΗΕ, συχνά, συντάσσει διακηρύξεις με μεγάλη επιρροή, αλλά δεν είναι νομικά δεσμευτικές.
Διεθνές εθιμικό δίκαιο: Ο διεθνής άγραφος νόμος που δεν είναι δεσμευτικός για τα κράτη, αλλά απορρέει από την παράδοση και τη συνήθεια. Όταν αρκετά κράτη αντιμετωπίζουν ένα θέμα με τον ίδιο τρόπο για μεγάλο χρονικό διάστημα, τότε η πρακτική αυτή αναδεικνύεται πηγή του διεθνούς εθιμικού νόμου.
Διακρίσεις: πρόκειται για προκαταλήψεις σε ενέργεια, με ή χωρίς την υποστήριξη του νόμου.
Εθνοκεντρισμός: Οι κρίσεις, οι αξιολογήσεις και τα επιχειρήματα που απορρέουν από την πίστη ότι ένας εθνικός πολιτισμός μπορεί να είναι ο σωστότερος και όλοι οι υπόλοιποι πρέπει να παραδεχτούν τις παγκόσμιες αξίες από τις οποίες υποτίθεται ότι αυτός διέπεται.
Επικύρωση: Διαδικασία με την οποία το νομοθετικό σώμα ενός κράτους διαβεβαιώνει την ενέργεια της κυβέρνησής του, να υπογράψει τη συμφωνία. Τυπική διαδικασία με την οποία ένα κράτος δεσμεύεται για τη συμφωνία, μετά την αποδοχή της.
Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Σώμα του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του Ο.Η.Ε. που ασχολείται με τα δικαιώματα του ανθρώπου. Από τα πρώτα και σπουδαιότερα διεθνή σώματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Επιφύλαξη: Τα συμβαλλόμενα μπορούν να διατυπώνουν επιφυλάξεις όταν θέλουν να εξαιρεθούν από κάποιο συγκεκριμένο μέτρο της συμφωνίας (όταν για παράδειγμα δεν μπορούν να διασφαλίσουν τις προϋποθέσεις εφαρμογής της). Σε κάθε περίπτωση οι επιφυλάξεις δεν ακυρώνουν τη θεμελιώδη σημασία της συμφωνίας.
Ηθικά δικαιώματα: Δικαιώματα που στηρίζονται στις γενικές αρχές της τιμιότητας και της δικαιοσύνης. Συχνά, αλλά όχι πάντα, βασίζονται στη θρησκευτική πίστη. Οι άνθρωποι μερικές φορές αισθάνονται ότι έχουν το ηθικό δικαίωμα χωρίς να έχουν το νομικό δικαίωμα. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων στην Αμερική, οι διαδηλωτές ζητούσαν την κατάργηση των νόμων που απαγόρευαν τους μαύρους μαθητές να πάνε στο ίδιο σχολείο με τους λευκούς, επειδή οι νόμοι αυτοί παραβίαζαν τα ηθικά τους δικαιώματα.
Καταστατικός χάρτης των δικαιωμάτων του ανθρώπου: ο συνδυασμός των ακόλουθων επίσημων ντοκουμέντων: α) της παγκόσμιας διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου (1948), β) της διεθνούς σύμβασης για τα πολιτιστικά και πολιτικά δικαιώματα (1966 σε ισχύ από 1976)) και του προαιρετικού πρωτοκόλλου της και γ) της διεθνούς σύμβασης για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα (1966 σε ισχύ από 1976).
Καταστατικός χάρτης των Ηνωμένων Εθνών: Αρχικό, ιδρυτικό κείμενο με τους σκοπούς, η λειτουργία και τις αρμοδιότητες (Σαν Φραντζίσκο, 1945).

Μη ανεκτικότητα: η έλλειψη σεβασμού για πρακτικές ή πιστεύω άλλων ανθρώπων.
Μη δεσμευτικό ντοκουμέντο; Μερικά επίσημα κείμενα, όπως μία Διακήρυξη, δεν εμπεριέχουν καμία νομική δέσμευση για την εφαρμογή τους, πλην όμως φέρουν ηθικές υποχρεώσεις για την εφαρμογή τους, ως διεθνές εθιμικό δίκαιο.
Μη κυβερνητικές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων (NGOs). Οργανώσεις από ανθρώπους που δεν είναι μέλη κυβερνήσεων. Μερικές από αυτές είναι μεγάλες και διεθνούς βεληνεκούς (π.χ. Ερυθρός Σταυρός, Διεθνής Αμνηστίας κ.ά.) και μερικές μικρές (π.χ. μία τοπική οργάνωση υπεράσπισης των δικαιωμάτων των μεταναστών κ.ά.). Μερικές από αυτές έχουν σημαντικό συμβουλευτικό λόγο στη διαμόρφωση της πολιτικής των Ηνωμένων Εθνών.
Ξένος: 1. που ανήκει άλλον η προέρχεται, γεννήθηκε κ.λπ. από άλλον και όχι από τον ομιλητή ή το πρόσωπο για το οποίο γίνεται λόγος (σε αντιδιαστολή με το δικός *μου*), 2. που προέρχεται από χώρα διαφορετική από τη δική μας = *αλλοδαπός, # ντόπιος, ιθαγενής*), 3. που δε γνωρίζουμε (γιατί δεν έχουμε ξαναδεί, ξανασυναντήσει κ.λπ.) (άγνωστος # γνωστός, γνώριμος)... το αρσενικό και το θηλυκό ως ουσιαστικό: 1. αυτός που κατάγεται από άλλο τόπο, άλλη χώρα, 2. αυτός που δεν γνωρίζουμε.
Ξενοφοβία: ο φόβος για τον ξένο ή τους ξένους. Διαβαθμίζεται από ελεγχόμενες συνειδητές προτιμήσεις μέχρι ανεξέλεγκτες ψυχοπαθολογικές καταστάσεις άγχους, παράνοιας και υστερίας. Όπως οι διακρίσεις και ο ρατσισμός, η ξενοφοβία βασίζεται σε στερεότυπα και προκαταλήψεις και μεταφράζεται σε απόρριψη, εχθρότητα ή βία εναντίον των «άλλων» (μειονότητες, μετανάστες, αλλόθρησκοι κ.ά)
Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα: Δικαιώματα που αφορούν την παραγωγή και τη διαχείριση υλικού, πρώτης ανάγκης για τη ζωή. Το δικαίωμα διατήρησης και ανάπτυξης της πολιτιστικής ταυτότητας. Δικαιώματα που δίνουν στον άνθρωπο κοινωνικά και οικονομική ασφάλεια. Μερικές φορές αναφέρονται ως δικαιώματα ασφάλειας ή ***δικαιώματα δεύτερης γενιάς***, για παράδειγμα το δικαίωμα διατροφής, στέγης και υγείας.
Περιβαλλοντικά, Πολιτιστικά και Αναπτυξιακά Δικαιώματα: Μερικές φορές αναφέρονται ως ***δικαιώματα τρίτης γενιάς***. Τα δικαιώματα αυτά αναγνωρίζουν ότι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να ζήσουν σε ασφαλές και υγιές περιβάλλον και ότι οι ομάδες ανθρώπων έχουν δικαίωμα στην πολιτιστική, πολιτική και οικονομική ανάπτυξη.
Προκαταλήψεις: κρίσεις για ένα πρόσωπο ή ομάδα ανθρώπων που στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουμε. Οι προκαταλήψεις μπορεί να είναι αρνητικές ή θετικές, σχηματίζονται με την κοινωνικοποίηση, βοηθούν το άτομο να σκέπτεται και να δρα «κατ' οικονομία» και μετασχηματίζονται ή αποβάλλονται δύσκολα.
Πρωτόκολλο: Ένα έγγραφο συνθήκης, το οποίο τροποποιεί την αρχική συνθήκη (π.χ. με επιπρόσθετες διαδικασίες ή ουσιαστικά εφόδια).
Ρατσισμός: από τη λέξη ράτσα =φυλή. (Επιδέχεται πολλούς ορισμούς. Π.χ. Ένα πλέγμα, αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών και /ή θεσμοθετημένων μέτρων που εξαναγκάζει ορισμένους ανθρώπους σε υποτελή διαβίωση).
Ρατσισμός – Ναζισμός (διαφορά): Ο ρατσισμός βασίζεται στη διάκριση μεταξύ ανώτερων και κατώτερων φυλών. Ο ναζισμός είναι πολιτική ιδεολογία η οποία στηρίζεται στο ρατσισμό και τον αντισημιτισμό. Μπορεί κάποιος να είναι ρατσιστής χωρίς να είναι ναζιστής /εθνικοσοσιαλιστής.
Ρατσισμός – ξενοφοβία (διαφορά) : Ο ρατσισμός βασίζεται σε φυλετικές υποθέσεις ενώ η ξενοφοβία σε πολιτιστικές, θρησκευτικές και εθνικές υποθέσεις.
Ρατσιστική διάκριση: κάθε διάκριση, αποκλεισμός, περιορισμός ή προτίμηση βασισμένη στη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, την εθνική ή εθνοτική προέλευση η οποία έχει σκοπό ή αποτέλεσμα την ακύρωση ή την εξασθένηση της αναγνώρισης, της απολαβής ή της άσκησης, σε ισότιμη βάση, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιακών ελευθεριών στο πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οποιοδήποτε άλλο πεδίο της δημόσιας ζωής (Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων, άρθρο 1).

Ρατσιστική ενέργεια: όταν κάποιος αρνείται σε κάποιον /α κάτι ή κάποια υπηρεσία που δικαιούται, λόγω της καταγωγής του ή των πιστεύω του /της. Φυσική ή λεκτική προσβολή εξ αιτίας της εθνοτικής, φυλετικής εθνικιστικής και θρησκευτικής ιδιότητας του προσώπου
Ρατσιστικό δόγμα: το δόγμα ανωτερότητας βασισμένο σε φυλετικές διαφοροποιήσεις. Είναι επιστημονικά εσφαλμένο, ηθικά καταδικάσιμο και κοινωνικά άδικο και επικίνδυνο, γιατί δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για φυλετικές διακρίσεις, πουθενά, ούτε στη θεωρία ούτε στην πρακτική.
Στερεότυπα κοινωνικά: συνίστανται σε κοινές και υπεραπλουστευμένες πίστεις, σκέψεις ή αναπαραστάσεις για μια επιμέρους ομάδα ανθρώπων. Είναι ένα σύνολο χαρακτηριστικών στη συμπεριφορά, τις συνήθειες και την παρουσία μιας ανθρώπινης ομάδας (π.χ. αυτοί οι άνθρωποι είναι... τεμπέληδες, τύραννοι, συνεπείς, ανώτεροι, δυνατότεροι κλπ.) Στην καθημερινή γλώσσα δύσκολα διακρίνονται από τις προκαταλήψεις, από τις οποίες και συνήθως συνοδεύονται.
Συλλογικά δικαιώματα: Το δικαίωμα των ομάδων να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους και τις ταυτότητές τους.
Συμβαλλόμενα Μέρη: τα κράτη που έχουν επικυρώσει μία Σύμβαση ή Συνθήκη.
Σύμβαση: Δεσμευτική συμφωνία μεταξύ κρατών. Χρησιμοποιείται συνώνυμα με το **Σύμφωνο και Συνθήκη.** Είναι ισχυρότερο της Διακήρυξης, γιατί είναι νομικά δεσμευτικό για τις κυβερνήσεις που το υπογράφουν. Όταν μία σύμβαση εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε., διαμορφώνει διεθνείς κανόνες και στάνταρ. Τα μέλη –κράτη την επικυρώνουν και υπόσχονται να την τηρήσουν. Οι παραβάτες μπορούν να ελεγχθούν από τα Ηνωμένα Έθνη.
Σύμφωνο: συνώνυμο της Συνθήκης, Σύμβασης.
Συνήγορος του πολίτη (Ombudsman): ένα ανεξάρτητο και απροκατάληπτο πρόσωπο που ερευνά τα παράπονα των πολιτών
Συνθήκη: συνώνυμο της Σύμβασης, του Συμφώνου.
Ταυτότητα: η απάντηση στο φιλοσοφικό ερώτημα «ποιος είμαι;», «τι είμαι;». Από κοινωνιολογικής πλευράς αναφέρονται ταυτότητες: εθνική, εθνοτική, φύλου, ηλικίας, συλλογική, ατομική κ.λπ.
Υπογραφή: είναι το πρώτο βήμα της επικύρωσης μιας συμφωνίας. Η υπογραφή μιας Διακήρυξης, μιας Σύμβασης ή μιας Συμφωνίας σημαίνει μία υπόσχεση αποδοχής και ακολουθίας των αρχών του ντοκουμέντου.
Φυσικά δικαιώματα: τα δικαιώματα που απορρέουν από το γεγονός ότι κάποιος είναι ανθρώπινη ύπαρξη.

Το παραπάνω γλωσσάριο αποτελεί μετάφραση παρόμοιου λεξικού που βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Διεθνούς Αμνηστίας ή www.hrusa.org/hrh-and-n. Για την προσαρμογή στην παρούσα μορφή χρησιμοποιήθηκαν ακόμα: www.bra.se/extra/news, The Fontana Dictionary of Modern Thought, Bonniers Svenska Ordbok. Εμμ. Κριαρά (1995): *Νέο Ελληνικό Λεξικό: Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας.* Εκδοτική Αθηνών κα το Σύντομο Κοινωνικοπολιτικό Λεξικό της Σύγχρονης Εποχής